

המציפה

עתו שבועי

הכל עניני החיים לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת

מחיר החתימה על המצפה עם ההוספה הספרותית החדשית "רמת המצפה":

באוסטריא-אונגריא:

לשנה 7 כתרין
 לחצי שנה 3.50
 רבע 1.75

באשכנז:

לשנה 8 כתרין

ביתר הארצות:

לשנה 9 כתרין — 9.50 פראנק.

עד המצפה כלי ההוספה הספרותית אין לחתום.
 אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי גדל השטח

ברכת מו"ט הצי הכתר. בראש הגליון שנ כתרין.

גליון בודד 12 הלר.

המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק שם מקומו החדש, כ"א גם שם מקומו הקודם.

קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918 האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטראציה "HAMICPE"

ul. Sw. Sebastyana 32. Kraków. (בהיין לארץ להוסיף: Oesterreich.)

Kraków, 1 Maja 1908.

גליון י"ה.

פראקא, ל' ניסן פ' קדושים תרס"ח.

שקרים בכונה.

ישנם אנשים, שבהיותם מסורים למפלגה בעלת פרינציפלים קבועים ובהאמינם בכל חס לכם ועזו הנשותיהם בדוגמות החדשות שבפרוגרמותיהם והשקפת העולם שלהם, הרי הם שוכחים לגמרי את כל הנעשה מסביב להם, שוכחים לפעמים גם את המציאות עם הקי הברזל שלה ומתוך שפופרת צרה הם יוצאים לדון על מאורעות העולם או מאורעות עמם. המפלגה ותקנותיה, בסיסה התיאורית, שהוא מוכרה להיות הד גוני וחד צדדי, הפורמולות המאובנות והמקבלות, כל אלה בוראים הוג צר ומונבל המהדק וקובע את אופן המחשבה, המצמצם את הפרספקטיבה שלהם ומרכיב על חטמם משקפים המרכיזים את חוש הראות לנקודה אחת, מבלי הפנתו לצדדים אחרים. מוכן מאליו שבצאת איש כזה על במת הספרות או בהשתמשו במלה החיה, לדון על פרוצס ההתפתחות, מאורעות הווה והתיצרות העתיד, הריהו הוטא לסקירה התיסטרית עם איש כזה כדאי ובמוכן ידוע גם חובה להתוכח, להלחם אתו, להראות לו על צרות מכסו, להביא לו ראיות ומופתים ולהחזירו מבעותו. איש כזה יכול להיות הכי ישר ובעל הנפש היותר דקה ומרנשת, אבל מועה ולקוי בחוש ראותו וישר הניוננו ולעמתם ישנם בני אדם המכונים: דמגוגים מפלגותיים. אלו הם צעקנים וועשנים, שנכנסו אל המפלגה לשם רדיפה אחרי הכבוד, לשם עסק או לשם פניה צדדית אחרת ואלו האחרונים הם

לפעמים גם עומדים בראש. הם בעצמם אינם מאמינים באידיאלם, הם אינם מאמינים במוצא שפתם, הם אינם מאמינים בהשקפת העולם של מפלגתם ויוצאים הם למרות זאת או בעד זאת להלחם עם יתר ההשקפות ברעם ורעש, בכשיל ובילפות. במשך המלחמה אין שומעים מפיהם מלה של טעם, דבדי נחת, הוכחות ומופתים להפך, מפיהם מתמלטים תמיד קללות והרמות, שמתות ותוכחות. הם אינם איסטניסים ובררנים וכתלמידיהם האמתים של הישועים אינם מבדילים בין אמצעי לאמצעי, מוכשרים הם גם להכחיש את החי ולכדות שקרים מלבם, שקרים נאמרים בכונה, שקרים שהם בעצמם מכירים כשקרנותם הנלויה, ובכל זאת יביאו ישר ובמצה נחושה לעיני כל. תירק כפניהם והם יאמרו לך כי נשם דולף.

בר נש מן המין האחרון, שהשמיע עכשו את קולו בגליציה, הגהו מר אברהם רייזין. אמנם בנוגע להשקפתו ישנם זה כבר אנשים שהם תמימי דעים עמו, אלו הם יהודים חדשים, יהודים מודרניים וגם, לתמהוננו הגדול, יהודים לאומיים. היהודים מן המין החדש רוצים לקרוע את כל הנימים המקשרים אותם אל היוזדות הישנה, הקדמונית. כבר נלאו נשוא את העול הכבד של היהדות הקשורה דוקא באיו ארץ שבאזיה וכבר נעלה נפשם בקולטורה עכרית, שהלכה ונשתורה כמשך מאות ואולי אלפי דורות, כיתוד אינם יכולים לסבול את ההיסטוריה הישראלית המתחילה מאברהם וקושרת חוליה לחוליה את התקופות, השאיפות

העממיות, הזרמים והנמיות, הפעולות והעבודות עד ימינו אלה ובאופן כזה היא עושה את כל היהודים מכל המקומות והזמנים להטיבה אחת. היהודים הלאומיים החדשים הללו צריכים, על פי הכטוי של מר א. מ. ברובוב, "לספק את צרכי עצמם על ידי עצמם". מוכן מאליו שבאופן כזה ינצלו מכל הצרות בכת אחת. אידיליה נמורה. אין שתיים שלש שפות — גם לא שפת המדינה! — אין קרע בין עבר והווה, אין שתי ארצות, אין שעבוד לאומי ואין שום כפילות ודואליזם לא בחיים ולא בנשמה. הילד נכנס לבית הספר ומדבר שם רק ז'רגונית, לומד את הידיעות הכלליות בשפת אמו, החלק הלאומי שבחנוך הם הדקדוק ה'רגוני, שיצא בקרוב לאור באמריקא, למוד על פה מ"העירה" של שלום אש, קמעים מ"שרשרת הזהב" של פריץ ואפשר יהיה להוסיף גם שירים אחדים משל רייזין. אח"כ משא ומתן ב'רגוני, תיאורו ז'רגוני, ספרות ז'רגונית, פקידות ז'רגונית וכו'.

גם עם הלאומיים החדשים הללו, אם רק מאמינים הם בדברי עצמם, יכולים וגם חובה להתוכח. יכולים להתייחס אליהם כהמלה, במנוד ראש, בלעג, בכעס או באיזה רגש שהוא, — אבל אלו הם אנשים, שיש להם השקפת עולם ידועה והם מאמינים בה והיא מוכנה מן הצד הפסיכולוגי. בתוך המלחמה הנוראה, שהעם העברי נלחם על קיומו, בתוך האתמוספירה המרעלה של "מצרי שאול ומצוקות שחת", בתוך הלכרינט של השאלות "למה ועל מה", בתוך הרדיפה האוירית של הנשמת

פיליטון.

פסח ופסחא.

ספור. מאת א. ליבושיצקי.

יצלצן בית התפלה אשר בכפר דמיטרבא, פרוקפ פרוקפוביץ דונין, נכנס שבוע ימים לפני חג הפסח בבקר השכם אל בית החובר ר' שמואל הברירוקר — שמח זמרוצה בכל הסובב אותו. שמש אביב הציצה כבר מתרבי החורשה ותשלח קרנים משהובכות על גולה בית התפלה המופזה. ככל האופק היתה שרויה מעין שלוח עילמיה, ולב הצלצלן נתמלא רגשות עדינים והכנעה גם לזוחלי עזר.

— בקר טוב, שמואל-קא! רעם קול-הבס של הצלצלן.

החובר עמד עטוף במליתו ויתפלל שמונה עשרה, ועל ברכה-שלומו של פרוקפ לא השיב דבר. אך הצלצלן לא נעלב משהיקה זו ויוסף למלל:

— טוב, שמואל-קא, טוב כשאתם מתפללים ובשאלנו מתפללים... באמת הן אל אחד בראנו... אך אוי ואכזי, שגם שלכם גם שלנו מאסו בהפלה!...

הצעירים הולכים אל בית המקרא של הסורה, יקחוו השד! בעלי הבתים והוקנים — אל בית המשהה; אספות מאספים הם, זרע הכלבים!... אדמה נחוצה להם — השדים!... "אכ לא יתנו — נקח בעצמנו..." — "האנה" יתנו לכם, זרע הכלבים!... לאל חדלו להתפלל — ואדמה נחוצה להם...

החובר ההנענע בכונה יתרה בתפלהו, פניבלב-לוהו פטפושי פרוקפ. כשנמר את "שמונה עשרה" ויפסע שלש פסיעות לאחוריו ויקרא בקול "עושה שגום כמרומיו, הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן!" — נהמלא הצלצלן הנאה מיוחדת ויען לעומתו: "אמין!" "אמן" שלכם הוא "אמין" שלנו... טוב טוב, שמואל-קא! העקר — שנהפלל... אתם — הללויה, ואנחנו — הללויה.. אתם — ציון, ואנחנו — ציון... ובאמת — הן אל אחר בראנו...

ובשירק החובר ויכפף את קומתו ב, "אנחנו בורעים ומשהחיים ומודים" לא היה גבול לשמחה הצלצלן: "טוב, טוב, שמואל-קא, גם אנו עושים כך... אלא שאנחנו עושים בשעת מעשה אית הצלב, ואתם — יורקיב... אך, באמת, הן אל אחד בראנו, והעיקר — שנהפלל..."

החובר קפל את מליתו והפליו ויסדרן בתיקו הנושן. פרוקפ החל לבלוע את דוק פיו ויאמר מהוך רגש האוה משונה.

— טוב, שמואל-קא, לשטף קצת אחרי התפלה את הגרון... ה! ה! ה!...

החובר הבין את הרטו וימוג לפרוקפ כוס יי"ש.

— לחיים, שמואל-קא! קרא פרוקפ מתוך לנימה: לחיי שמואליובה ושמואליאטא שלך, הקמנים עם הגדולים... חי נפשי, שמואל-קא, כי איש מיב אתה... לא אמיר אצבע אחת משלך ככל ברסו המלאה של בהננו — יקחוו השד!... את כל ההכנסות הוא לוקח לו לעצמו... "נהדלדלו מקורי ההכנסות — ואין מאומה" — מוען הוא באחת... אמת, שחדלו להתפלל, אבל במה שיש — יש גם לו חלק — זרע הכלב!... ומה נשמע אצלך, שמיאל-קא? מהי החוג את חג כלילות פייגלי שלך... אוהו! נשתה או "לחיים", נשתה, שמואל-קא!...

— כחדש אחרי חג הפסח שלנו נחוג, אם ירצה השם, את החתונה, ענה החובר: על חג הפסח יבוא אלינו ה"חתן". הראה, פאניה פרוקפ, "בחור!" לד' ולאדם!

— טוב, שמואל-קא, טוב! שמח הצלצלן גם הוא — וגם אנשתה, "לחיים", ה! ה! ה! כן שמואל-קא? ומתי חל חג הפסח שכם?

— בעיד שכעה ימים, פאניה פרוקפ.

הצלצלן נפתע בנשוך נחש.

— אי אפשר, שמואל-קא! הן בעוד שבוע ימים

היהודית — בתוך סביבה זו נבראו אנשים בעלי פסיכולוגיה חולנית, הלשי עצבים מרוננים, תועים בצללים ומבקשים פתרון לשאלת חייהם. הם נסו לתרץ את הפרובלימה הזאת באופנים שונים, אבל יצאו ככל פעם מנוצחים. בשעת התעוררות התנועה הציונית ואח"כ בשעת המהפכה הריבולוציונית ברוסיה השליכו את עצמם אל ים החיים זורם העבודה. הם הפקירו את חייהם ואת חיי הקרובים אליהם, בידיהם החריבו את עתידם, כהשכם שעוד מעט תפטר החירה, עוד מעט תכוא גאולה לעולם. עבר רק זמן מועט והנה נוכחו לדעת שהפרובלימה במקומה עומדת, שאת עמלם נשא רוח, כחותיהם הרעננים נפצו אל טלע המציאות והקויתיהם לא תמלאינה יכל כך מהר. התהילה המנוסה מן הספלנות, מן העבודה ויאוש מן התקות. יאשנות, ריקות, הכרת אפיכות הכחות—כל התרנשות הללו מלאו את לבות הצעירים. ובשעה קשה כזו, כשהיו בין הפטיש והסדן, כשלא יכלו להסכים ולא יכלו גם להאמין בעתיד יותר טוב, נברא הבסיס הקרקע, לכל מיני שאיפות קרובות להשגה עפ"י סקירה ראשונה ושטחית, אבל דמיוניות וחולניות בעצם. השנת ארץ מיוחדת—זהו קשה, זה דורש קרבנות ועבודה לדורות, לזה מוכשר רק אורנגניוס כריא ושלם ולא הלשים וקצרי רוח. הנוך עכרי, שפה עברית וספרות עברית—רק אנשים בריאים ומרחיקי ראות המוכשרים לאבד את כל ימי חייהם בעבודה פעוטה, אבל חודרת ועמוקה, צרה בהיקפה וגדולה בפנימיותה, רק אלו יכולים לעסוק בעבודה מעין זו והצעירים הללו רוצים להשיג דבר מה תכף ומיד, לראות כמה שאפשר את הושיהם עצמם, למשש איזה דבר בעצימת עינים ולשער בדמיון שהשיגו את הענור בשמים, והלכך—הנוך ז'רגוני, ספרות ז'רגונית וכו' וכו'—הכל כל כך נקל לפי השקפה ראשונה, כל כך קרוב ומנשג. צריך רק לפשוט את היד ולקטוף.

את הצעירים הללו אנחנו מבינים. יודעים אנחנו באיזו אתמוספירה ובאיזו תנאים נולדו שאיפותיהם ועם החזיון החולני הזה כחינו נלחם עד כמה שאפשר, נלחם עד שננצח: עמהם בדאי להתוכח, כי טועים הם, אבל הכדאי להתוכח גם עם אדם כסר אכרהם רייון המשקר בכונה, היודע את האמת ומתכוון למרוד בה? לא, לא כדאי, רק על שקריו הגלויים נראה ודי לאדם כמותו.

נעיר ראשונה על סגנונו. עד כמה שטר רייון הוא סימפתי בשיריו וצירוריו, שיש בהם כח לירי דק ונעים, כל כך הנהו גם ואנטיפתי בפוב-

ליציסתיקה. מר רייון הראה לנו את כחו הפובליציסטי עוד בה"יודישעם ווארט" ומאספיו שהוציא, עוד אז כתב "מאמרים"—במהילה מכבדכם, קוראים— שהיו מלאים חרופים וגדופים והוכחות ומסקנות כל כך מהוסרות הנון אף פרימיטיבי, עד שכל אדם שהוא ספתה כל שהוא והרגיל אצל עניני ספרות היה צריך להרניש געל נפש. בגסות פראית הוא רומס ורוקק על הכל. אין הוא מתביש כלל ללכלך בכנויים הכי נבליים את האנשים הכי גדולים, שקנו להם שם בעבודתם הספרותית או הלאומית. אבל כאפס ואין לעמת אותם המאמרים הם המאמרים החדשים, שהתחיל מדפיס ב"הסוציאל-דימוקרטי". קיתונות של שופכין נשפכים ויורדים על הכל ואין נצל מחמתו. סופרים, משוררים, עסקנים—כלם, כלם עוברים תחת שבטו כבני מרון והוא מבטלם כעפרא דארעא ומלקה אותם ארבעים. הגדל מר רייון בין אנשים? היודע הוא כי ישנו רנש כזה שקוראים לו יושר? היודע הוא, כי כל אדם הוא אחראי בעד דבריו? אבל נעבור על זה, לפיכך הלא הוא עובר בה"סוציאל-דימוקרטי"...

מר רייון רוצה לדבר בשבח השפה הז'רגונית ואומר, שבעדה נלחמים טובי העם, בעוד אשר בעד השפה העברית נלחמים רק "קנאים שהורים, בורגוני גם כאוסישקין ומשורר חדל כשרון כליבושיצקי". לו הגיד את זה אדם שאינו קורא עברית הייתי מאשים אותו רק באי ידיעה, אבל מכיון שאת זה כתב מר רייון היודע את הספרות העברית הרניי מאשימו שהוא משקר בכונה. מר רייון יודע שראשי "עבריה" למשל הם ה. ג. ביאליק, יעקב חקן, ש. בן-ציון ועור, מר רייון יודע שחושב עמוק כאחד העם יחד עם כל חברותו הם עברים נאמנים. מר רייון יודע שמפלת הפועלים היותר גדולה בארץ ישראל, "הפועל הצעיר" מכירה רק את השפה העברית בתור שפה לאומית ולמה הוא מזכיר דוקא את ליבושיצקי ואת אוסישקין ולא את ביאליק ואת הפועלים? יען אשר הוא רוצה לשקר ולשם דסגנונה הוא משקר בכונה.

הלאה מדבר מר ר. ע"א בתי הספר המודרניים, שמלמדים בהם עפ"י השטה הטבעית, מציג אותם כלפי החדרים הישנים ומכריע לטובת האחרונים. בתור הוכחה הוא מביא ראיה, שבהחדרים הפשוטים הבינו הילדים לכל הפחות מה שהם לומדים וכבואם בערב הביתה היו מספרים לאבותיהם את ספורי התורה, בעוד אשר תלמידי בתי הספר מפטפטים מלים בלתי טובנות. רכוננו דעלמא כלו,

מי הפליט את המלים הללו מתחת עטמו. הפרוש הסלובודקאי או הרבנית הברסקאית? לא, מר רייון! מר ר. היה בבתי הספר החדשים, מר רייון יודע שתלמידי בתי הספר החדשים מבינים היטב את אשר הם לומדים ויודעים את התורה ידיעה נטורה, אבל לשם דמגוניה הוא משקר בכונה.

הארון א. ר. — העורר ב"הסוציאל דימוקרטי" — כותב נקרולוג על ברשדסקי ושמיניברג. גם כאן מקום לשקרים נאים. בראשית ימיו — מספר א. ר. — התחיל ברשדסקי את עבודתו כספרות העברית, אבל בראותו שאי אפשר לכתוב רומנים אירופים בשפה עתיקה ונח אותה לגמרי והקדיש את עצמו לספרות הז'רגונית. מצח נחושה! ראשונה לא כתב ברשדסקי שום רומן בז'רגונית, מלבד ציורים אחדים ובלתי חשובים, שנית עסק גם בספרות הרוסית ושישית קבל עליו באחרית ימיו, לפני מותו, לערוך מאסף עכרי לספרות היפה. העובדה הזאת המנקרת את העינים ידועה למר א. ר. בודאי. ככל העתונים היהודיים נדפסה הידיעה הזו, ולמה זה הוא מכחיש את הידוע לכל? הבה ישנא את השפה העברית? אמצעי נחמד...

השקר הגם והגבוה הזה חוזר גם בנקרולוג ע"א שמיניברג. לפי דבריו — ודבריו כתובים בודאות ופסקניות נמורה — התחיל שמיניברג לכתוב עברית, אבל נוכח תכף, שהוא מדבר אל קמץ בטלנים ובהיותו איש עממי עזבה לנצח ויפן אל הז'רגון. כנים דבריו, מר א. ר. ! מר שמיניברג כתב ז'רגונית עוד בה"יוד", אבל נשמתו היתה עד רגעו האחרון מסורה לעברית. זמן מועט לפני מותו כתב בשביל "השלח", הדפים "בימים ההם", וימים מועטים לפני מותו שלח דבר מה בשביל "העולם". כשהודיע לו אחד הצעירים זה לא כבר, שהוא רוצה להוציא מאסף עברי לספרות ואמנות היה המנוח ז"ל מלא שמחה והתפעלות. המכתב הזה נמצא אצלו, מר א. ר. ! אבל למה הוכחות האין הדבר ידוע לכל ונס לארון הנ"ל? כן ידוע, אבל מר ר. משקר בכונה!

שקרים נסים כאלו ועוד יותר מאלו נמצאים בכל שורה ושורה של הארון הנזכר. בצמצמו את עבודתו הפובליציסטית בסמרטוט הנ"ל בין הכרים לעמ, שהם בעלי נמוס מפוקפק, הריהו מרגיש את עצמו מחוץ לכל השגחה ספרותית והוא כותב דברים כאלו, שכל איש ישר מוכרח לירק על כותבם ולהרול מהושיט לו יד! מר רייון סומך כנראה על כשרונו, אבל לא, ארדנו! את כשרונך

כריוק חל גם חג הפסחא שלנו... אי אפשר, שמואלקא! — ובכן, מה בכך? התפלא החוכר. פני הצלצלן הפיקו פחד פתאומי. — ד' עמך, שמואלקא! מה אתה סח? אני אומר לך, כי אי אפשר הרבר... החוכר צחק בקול ויוצא מתוך ביסו לוח השנה. — הא לך, פאניה פרוקפ, את לוח השנה! הסתכל בו פה, הרואה אתה? הנה: מתחיל חג הפסח שלנו והפסחא שלכם — ביום אחד. הצלצלן למש עיניו ופער פיו ויבט אל הלוח ואל החוכר המחייך — כהלום-רעם. — שמואלקא! צעק הצלצלן בצער: הרבר אי אפשר... לוחך מדבר שקר... אך החוכר עמד על דעתו: — לוחי אינו משקר, פרוקפ! ומדוע אי אפשר הדבר? הצלצלן רעד כלו.

— וכי יודע אתה, שמואלקא, מה אתה סח? הרי כשיחול חג הפסח שלכם והפסחא שלנו כיום אחר, יבוא... ה... הקץ לכל העולם...

— הקץ? התפלא החוכר אף הוא — איזה קץ? — הקץ! פשוטו כמשמעו, שמואלקא! רעד קול הצלצלן — האדמה תבקע והחתינו... מן השמים ימטרו גפרית ואש... ועכשו — המבין אתה, שמואלקא?

— אינני מכין דבר, אמר החוכר מתוך הרהור, מי הגיד לך זאת, פאניה פרוקפ? — "מי הגיד לי זאת" ! כלום אינך מכין בעצמך, שמואלקא, כי הקץ צריך או לבוא. ומכזה יצא הצלצלן מכית החוכר וירץ אל הכהן. II

ככפר דמיטרקה ישבו בעשרים משפחות יהודים, שהיתה להם זכות אבות או יחוס עצמם. אחדים מהם עסקו בעבודת הגן והשדה, אחדים במלאכות יד ובמסחר, והחוכר ר' שמואל הכרידוקר היה להם לשוחט ולחזן כ"מגין" שלהם. האכרים חיו כמעט המיד בשלום עם "יהודי הישוב", וילדי העברים התרועעו כלי פחד עם ילדי הנכרים. אך ששה ימים קודם חג הפסח קמו ילדי היהודים ככפר דמיטריקה ויראו והנה פני חבריהם אינם אהם כתמול שלשים. כשנפגש לייבלי בן החוכר עם סאשקא מוראשקא בן זקן הכפר, לבן-הראש באגודת פשחה, תחכ הלז את אנרופו לתוך פיו ויסתכל כלייבלי בפחד, ויברח — אל ביהו. כעבור יום הרגישו גם הגדולים שכיחודי דמיטראקא, כי איזה דבר מרחף על ראשיהם. "הם" החלו להתרחק מהיהודים בגלוי. עוד מאתמול נתפרסם ככל הכפר, כי הפסח של הזשירים והפסחא שלהם חלים ביום אחד. כשבא הצלצלן הנבהל אל בית הכהן ויספר לו את דברי שמואלקא, הצליב הלז את חזהו פעטים, ויתנפל על

פרוקפ בולזולים ובטוים נסים, וסוף דבריו היה, כי רק השכרון מדבר מתוך גרונו של הצלצלן. אולם, בששנה פרוקפ את דברי החוכר ויזכר לכהן את מציאותו של "הלוח", נשאר הלז רנע על מקומו, כמהרהר, ויגש אל הארון ויוציא משם "לוח" מצויר בתמונה קרושה. ואחרי עיון נמשך נשמע קול הכהן הנפחד:

— ס' נאמי קרסמנאיא סילא! "הצדק עם הזשיר, פרוקפ!... אוי ואבוי לי, שהגעתי לכך בימי זקנתי... הקץ בא, פרוקפ! האנטיחריסט מתקרב..." ויהודי הכפר לא הכינו מתחלה בשלמה הסער. אחר כך נודע להם פשר הדבר, כי מחברי הלוח הנוצרי השתדלו כמנין השנים, שלא יתחיל הפסחא שלהם ביום אחד עם חג הפסח של היהודים, ורק "בקץ הימין" אפשר הדבר הנורא הזה... ושני ימים לפני חג הפסח הרגישו כל יושבי הכפר, כי איזה דבר נורא מתהווה. ברחוב ולפני בית הפקידות החלו האכרים להתלקח ולהתלחש בהשאיית חשודה. צעירים אחדים מרוקי האכרים נסו להכטיח כי "מאוס לא יהיה, ומרוע באמת לא יחל חג הפסח עם הפסחא ביום אחד?" — אך דבריהם נשתתקו תכף: — גם בעונותיהם, זרע כיבים! התנפלו עליהם אבותיהם וזקניהם — גם בשלכם יבוא הקץ... יותר מדי החלותם להתחבר אל הריביות היהודיות, זרע כלבים!

אנחנו מכבדים, עבוד לך במקצוע זה והבא תועלת, אבל בשעה שאתה יוצא להלחם בעד אידעות עליך לדעת, שישנם פרינציפים מוסריים כאלו, שהם מקבלים אצל כל בני אדם וגם סופרים ככלל. ואם אתה אדוני תאבה דוקא לבכות את הזיקים האחרונים של ישר בלבך ובעוזות נבלית תצא לרמות בריש גלי ולשקר בעתוננים, אזי ימצאו אנשים שיגלו את קלונך בקהל ויראו לך, שכל דבריך הם רק שקרים בכונה. צבי שרפ שטן.

ענינים מדינים

הנציב החדש בגליציה. לנציב גליציה נתמנה ציר הפרלמנט ד"ר מיכאל כוברזינסקי ממפלגת הקונזרוטיבים הקראקים. הוא היה פרוסטר לדברי ימי המשפטים בקראקא, כתב היסטוריא פולנית ושנים רבות היה מנהל עניני החנוך בגליציה. כפוליטיקה הוא באמור מהמחזיקים בנושנות, אף שאינו ממשפחת אצילים. בהנהגת החנוך הנהיג רוח כרוקרטי קשה וכועד המדינה נלחם נגד זכות הכחירה השובה בתור פולני הוא מקנא לעמו מנאה קיצונית והתמנותו היא כשמן על מדורת הריב הלאומי כמדינה. הרמוקרטים רואים בזאת הוצאות נצחונם ככחירות, כי כפעם הראשונה נתמנה אורח פשוט ולא אציל לנציב המדינה, אבל הרמוקרטיים שלו דומה לדמוקרטיים של כל המפלגה הזאת. בפרלמנט הוויני הסכים בשם הקלוב הפולני לאנטישמיים, ליסד בתי ספר קונפסיונליים, לבל יצטרכו נוצרים ללמוד כיתר עם יהודים, אלא שחשש פן בגליציה ישתחררו כזה הרוחנים והיהודים מהשפעת הרוח הפולני. כמועצה החנוך כלכוכ נתמנה ע"פ הצעתו יהודי לחבר המועצה, להשגיח על ידו על למוד הדת היהודי, שלא ימצא בו שמץ לאומיות יהודיה. ובכל זאת מהללים אותו הפולנים באקטיביות וכאהבת צדק, כי כן הראה משפט צדקו כחקירותיו ההיסטוריות וגם רוח העממיים הפולנים נוחה ממנו. ע"כ הם מכתימים, כי גם בהנהגת המדינה ינהל את הענינים בצדק, בלי משא פנים.

ברית שלום חדש. ארבע ממלכות אדירות ושש ממלכות קטנות, הסובבות את הים המזרחי (הבלטי) ואת הים הצפוני כרתו ברית שלום כינהן, לשמור מצב הנבולות הנכחי (סטאטוס קבו) ולהגין בעדו יחד, שלא ישתנה. הממלכות הן: רוסיא, אשכנז, אנגליא, צרפת, הולנד, דניא ושכרים, שכע הממלכות האלה הן שני שלישי אירופה. השלום בלי ספק יתחזק בזה וקיומו כמובן, אך ערך הברית אינו בזה אלא

באפשרות ההוהוה. צרפת ואשכנז, אנגליא ורוסיא, אשכנז ואנגליא, כלן באות ככרות יחד. לפני שנים מעטות היתה זאת אי-אפשרות, אף כחלום לא יכול אדם לראות מחזה כזה. השתנה כזאת כפוליטיקה האירפית היא מהפכה גמורה לטובה והשפעתה התגלה בקרוב בשנוי היחס שבין עם לעם וכאחדות האנושות והתרכות האירפית הכללית. ואם נצרף לזה את הכריה, שנעשתה זה מקרוב גם בין העמים השוכנים על חוף הים התיכון ניכל לשער את הערך התרבותי אשר להאחדות כל העמים הנאורים לאגודה אחת להגין על השלום.

על המצפה

חרות או הפקר?

ישנם דברים הבאים לעולמנו הקטן כאיחור זמן, כאותן "המדות" הפרוסיות, המופיעות, "כחדשות אחרונות" — באיזו עיר נרחת לימאיה. לפני שנים, למשל, הקיצה כתצורת היפה משנתה ותרוא והנה כל ממשלתה ה"רפובליקנית", למקרקסאות הצבא ער כתי הספר הנמיכים, שכויה בידי הקתולים הקלריקלים. וכאשר הגדישו קצת הקתולים הצרפתיים את סאת סכלנותו של היושר "הצרפתי", נודעוזה כת-צרפת ת"ק פרסה על ת"ק פרסה ותחל לפרש כפיה ולהתייחס: "הקלריקליות הולכת! אוי ואכזבי לי, כי נפלתו שכי בידי קלריקלים שחורים, ועומי נפשי!" כמוכן נצתה אז היא, כת צרפת החפשיה, הרבולוציונית הנצחית, ואם לא הכל כיושר האנושי, עמדה לה כשעת דחקה רבולוציוניתה הקוקטיית.

הדבור המפוצץ "הקלריקליות הולכת" נשמע עכשו בספרותנו, כקול מבשר רע, מפי אחד מצופינו, הרואה כנראה הכל כעין כוחתה, אבל... כעד שפופרת שאולה, שאינה הולמתו ביותר. "הקלריקליות היהדותית הולכת!" צועק הוא בכרוכיא מעל "מגדל דוד" — "הלשכה השחורה שלנו אומרת לגוול ממנו את חרות המחשבה וחפש הדבור, הזהרו!"

ודברים מפוצצים כאלה נאמרים ונשנים לא כנלוונות של פורים, אלא בעתוננים מיושכים, המדברים על הכל כשיקול הדעת, ככיכול, וככבד ראש. חרות המחשבה שרויה אצלנו רחמנא ליצלן, בסכנה? משום מה? משום, שחלק מקוראי עכרית החרדים על דהם מצאו בדברי פלוני אלמוני עלכון ליהדות וערעור תחת יסודותיה, ודורשים, כי כארגן המפלגה, המתימרת לאפטרופסית אידיאלי העם, לא יכואו דברים כאלה. והנה הרים הצד שכנגד, כעלי חפש הדבור וחרות

המחשבה, קול זועה: "הקלריקליות היהדותית הולכת!..." אינו יודע, עד כמה מאמינים האנשים ההם בעצמם בצעקותיהם אלו. רק זאת אפשר להחליט בכרוך, כי הצעקנים ההם משתמשים כמלים, שאינם יודעים את פירושו, כדרך אותם כחורי השיכה ומשננים על פה מלים לעוויות מלקסיקונים "התוחכים" אותן לתוך דבורם לצרך ולא-לצרך.

הקלריקליות בעיקרה היא הקתוליות שכל מנמתה היתה, הוה ותהיה: להכניע את עניני החיים תחת ממשלת כנסיה האפיפיור. בנוגע לקנאות ולאהבת השררה ככלל — אין הבדל בין מפלגה זו למפלגה אחרת, ולהפחיד את היהודים כמפלגת "ממשלת הכהנים" היא מעט יותר מאולת. תורה משה והנביאים, אוצר היהדות התלמורית והגאונות והרבנית אינם נוהגים שום פתחון פה לחשרה, כי אינה סוכלת את חרות המחשבה העיונית. הפלפול, האבעיות והתיבות והפירכות והסכרות, המסקנות: "ישראל אף על פי שחטא — ישראל הוא", "אין משגיחים כבת-קול; לא כשמים הוא, קנאת סופרים הרבה חכמה" — מעידים, כי היהדות בעיקרה נתנה חרות גמורה לבעלי המחשבה האמתיה. כית שמאי ובית הלל, המתנגדים הקיצוניים, יכלו להכנות רק בגכול היהדות, ואלו ואלו דברי אלקים חיים". ואימתי החלה יהדות סכלנות זו להיות קנאית? כשעה שהרגישה, כי חרות המחשבה של תלמיד חכם פלוני אלמוני עתידה להנמר כהפקר המעשה ולהיות לרועץ לכל קיום העם ורק אז הוכרחה לנדות את אותו האיש.

צריך עוד לזכר, כי היהדות נמצאה כמעט במשך כל ימי קיומה כמצב הסצור, ועול נורא הוא להאשים עיר נצורה כאי-סכלנות, אם היא גם מקפדת כהכנסת אורחים וכורקת את העודותיהם. ואיך עוד אפשר לדרש ממחנה הלוחמים, כשהמלחמה עודנה נפוש על פני כל השרה, כי ישו און לדברי האיש, המרפה את ידיהם למלחמה, לקיים בזה את מצות "חפש הרפור" — ולפול שכי לפני צר? עוד אפשר לכבד את אותן הנביא הגדול, הרואה באמת בעניני הצופות למיחוק, כי העיר הנצורה סוף-סוף נפול הפול, וחם הוא על הדם הנשפך לחנם ומיעץ — להכנע. אך איזה שכ נקרא לזה, שאין לו גם אמן-הרוח להגיד מפורש: מה חפצו ומתי עצתו? ולוא באמת היו בתוך מחנה ישראל קנאים "קלריקליים" כאלה, לא היה עוד אסוננו כ"כ גדול ונורא. צרת היהדות היא, להפך, בעוכר המחפירה והמעציקה: שיהודי דורנו חדלו לקנא לה ולקיומה. הלואי היו לנו יהודים קנאים, כהני

ופרוקס הצלצלן הלך מכנופיא לכנופיא ויפו און ויפלט סלה הכא ומלה התם, ויסדר כהחלט, כי ימי האנטיחריסט באים. ופעם, לפנות ערב, כצכץ כמתוך האדמה, איזה קכצן-סכא-סומא ויודיע כי... הזשידים כבר הרנו את הקיסר, ועל כסא המלוכה הושיבו "רב" משלהם... את הלוח הנוצרי — הכמטיח הסכא סומא זה — זייפו הזשידים ככונה, כדי שהאנטי-חריסט יכוא והם ימשלו בעולם... הכל, הכל יהיה או שלהם! — ככה הסכא: כתי התפלה של הנוצרים יהפכו "לחדרים", מהיריעות הקרושות יעשו "פרוכות" וכריכות ל"תלמוד" שלהם — — —

הצלצלן נרתע ממקומו: "אחים! הסכינים אהם עד היכן הדברים מגיעים? וכל זאת כאנתנו, כי חדלנו להתפלל... אוי ואכזבי! עכשו אני יודע את חלוסי שחלמתי אמש, כי שמולקא החוכר התנגב אל בית התפלה ויחל לצלצל כפעמון, ואותי השליך אל כיכ של שופכין... עכשו אני יודע!..."

כערב פסח כא הכפרה מן העירה הקרובה "חתה" פייגלי כת החוכר — אברך הגון, בר אורין וקצת משכיל — וימצא את כל בני הכית נכוכים ונרגזים. כשנודע לו הדבר לא יכול להתאפק מצחוק — "החמורים הללו! בימי החפש שלהם — ואמונות מפלות כאלו!"

אך החוכר אמר כדאנה: "אל הצחק, בנימין! אינך יודע את רוח האכרים; וכנוגע אלינו הכל אפשר". גם על פני היהודים שכאו לברך כשדום את "חתה" החוכר, שכנה דאנה. מה לעשות — לא ידע איש. התוכחו, דנו הרבה, ואחרי כל השקלא וטריא כאו לידי הסכס, כי צריך לבטוח כהקכ"ה. כצהרים התפשטה שמועה מכחילה, כי סטיפקא כן פרוקס הצלצלן אכד ואיננו. השמועה הזאת הרגיזה את יהודי "הישוב" עד מאד, וכלם הכינו, כי איזהאסון מתחולל לבוא. כערב, ככלות תפלה מעריב יצא החוכר כלוית כנימין מ"המנין" וילכו הביתה. פהאם נגש פרוקס, שהוא מתנודד, אל החוכר ויגמנם מתוך שכרות, "שמויקא! השי-כה לי את בני! שמו-ל-קא!" הדברים נאמרו בעזות יתרה. אגרוף כנימין הורם למחצה. אך החוכר עצר בו: "כשם ד, כנימין! הרף!" את ה"סדר" החלו לערוך ככית החוכר כהלכתו, מתוך דאנה וחרדה, אך לגמרו לא הספיקו. כ"שפוך חמתך" נשמע קול ההמון הסוער, ההולך הלך והסוער אל בית החוכר. קולות משונים, צעקה, קללות וגרופים התבלבלו כערכוכיא פראית של געית כקרונה חיתה מרף. — את הכל גזלו ממנו, האנטיחריסטים! — את אדמתנו לקחו ממנו! — את ילדינו הם שוחטים לצרכי מצותיהם המצורעות!

— גם את הלוח שלנו זייפו בכונה... — דוי, רכיאטא! דוי!
חלונות בית החוכר נודעו. מפיות המסוכים פרץ קול צוחה. החוכר הוקס, כאלו לכרות רצונו וירץ אל הארגנו ויוצא מתוכו, "חלף" רחב, אשר בנו הככור — עלם רחב כתפים ובעל גוף — אף אל המטבח ויבא שני קרומוח. את האחד החזיק כימינו, ואת השני הושיט לכנימין: "אני אגן על אמי, ואתה על פייגלי!"... והכיתה התפרצו אנשים משהוללים, מוכי שגעון ועורון, מזוינים כקלשונות וגרזנים...

ממחרת נמצא סטיפקא. הילד, הנכהל מנכואת אכיו, חש מפלט לו אל הכפר הסמוך ויתחבא כאחד הנרגנות. בעל הגרן מצאהו כשהוא מנמנם על ערמה של תכן וימסרהו לידי ה"נצלסמכא" של הכפר, והלזו הושיכתו אל אכיו. לעת ערב, כשנתפכ קצת הצלצלן ונודע לו, כי בנו חי וקיים וכי כית שמולקא נחרב, וכנו נהרג וחתן פייגלי נפצע קשה, אמר בשויון נפש: "ממזר שכזה! נחוץ לי עוד זולל וסיכא... על שמולקא חבל! זשיד טוב... והיי"ש שלו — מן המוכחר... אך על יתר הזשידיונים איני חם כלל: לא היו צריכים לזייף את ה"לוח" שלנו — האנטיחריסטים הארורים!

„בני ברזני“: שמעון בן גיורא ויוחנן מגוש חלב — לא היינו באים עד ביונות כאלו, לצערנו, אין חצאי-יהודי זמננו כדאים והגונים לשאת את דגל היהדות ביד רמה, מפני שגם אהבתם גם שנאתם אינה שוה פרומה. היהודי בומן הזה הוא ותרני יתר כדו, ווהרנות קיצונית זו הביאתה לידי התבטלות גמורה בפני צורריו מחוץ ומבית. מפשפפים שנית על מלחמת „האבות והבנים“ בימינו, בשעה שהאבות עזבו זה כבר את בלי נשקם ואת כל מבצריהם — בידי בניהם ה„נבורים“. חפש המחשבה, הדבור והמעשה נוהגים הזקנים לצעיריהם — בלי טענות ומענות. ובני חרות המחשבה — איך מהנהגים? זה ירוע היטב גם לכס פליטי ההשכלה „בה-האלקים!“ בעלי התאנה של חפש הדבור אומרים אתם לכסות את מעורמי מחשבותיכם המעיקלות! בשם ה„חרות“ זורים אתם עוד מלח על פצעי אבותיכם, ומושכים ומפארים ומעריצים את זה, שלשמו ולזכרו יסמר שער ראשם! ודוקא — לפני חג הפסח, בשעה שחרב דמוקלס תלויה על היהדות ועל נושאי דגלה; ודוקא בשעה שגאון „הורה השמים“ דהאידינא (דב טולסטוי) מנשק ומחבק בחבה יתרה ובהם במה גמורה את ידי גאון התלנים דהאידינא (מנשיקוב) — דורשים אתם בזכות „חפש הדבור“, לדבר אלינו מעל החומה משאות שוא ומרוחים. אל תהבילו אוהנו, חקרני הגיטו! יודעים אנו לערך את מסירות נפשכם למחשבה החפשית וגם... את ערך מסירותיכם לעמכם. אנו מכירים אתכם, מסכית יפוח!

א. בן - דו ב.

הערת המערכת. אחרי שמר ש"י איש הורוויץ לא בא ליום הנער לבוכה לעבר למשפט ואחרי שטושי רצונו עברו על הנמוס ועל ההבטחה ופרסמו מאמרו וכוח לפני גמר הדין פטורים גם אנו מחובת הנמוס, ע"כ פרסמנו מאמרים כאלה מה וב"מ המצפה" שתספת לגליון הבא.

עריכה חדשה — ישנה.

הפרופסור היהודי ד"ר זיגמונד פייילבונגן זאשתו וניסתו נסעו לפסח לרומא, לקים מצות חקוי מעשי זרים באופן נעלה. ביום א' של פסחם רצו האורחים בני דת משה להיות בכמה סקסטום הגדולה כשעה העבודה, אשר שם יעשה האפיפיור בעצמו ובכבודו את עבודת היום, כי הרי לא לחנם בתתו רגליהם לנסוע לרומא לחג הפסח. להשיג את הבליהם לא יקר בעיניהם כל קרבן עד שהשיגו כתב מליצה מאת המניסטרוים ומאת ציר אוסטריא בוואטיקן, להבניסם אל הבמה ההיא. בשעה העבודה, באשר חלקו הכהנים את לחם הקדש לבל הנאספים, הרגישו ב'ניסתה הפירוסור, כי לא בלעה את הקדש אלא פלמתו (בודאי חששה ממהו חמץ בפסח!). מיד נעשה רעש בהיכל, כי יהודים ההגנבו אל ההיכל, לחלל את הקדשים והדפוס משם. הדבר גרם סכסוך בין הדיפלומטים, המניסטר לעניני החוץ וציר אוסטריא בוואטיקן נכלמים, בי אירע ממשול על ידיהם, הם מצטרקים והפושעים לא ידעו באיזו דרך יברחו מרומא. אלו קרה הדבר לפני מאה שנה היה הפהאים האלה מביאים שמד על כל ישראל והם עצמם היו גשרפים בפומבי. החשד הזה של „חלול ההוסמיה“ היה חביב מאד בכל הזמנים לבעלי דת הרחמים כמו עלילה הרצה הרה, להעיר בהם קצף ההמון על היהודים, להשמידם ולענותם ענויים קשים וגוראים. אבל הפרופסור היהודי כמובן אינו צריך לדעת את דברי ימי עמו, כמו שאינו צריך לדעת את דברי ימי ההושנושים. אלו לא ידע את דברי ימי הפרסים והחינאים, זאת היתה חרפה לפרופסור וויני. הוא צריך לדעת את סדר העבודה בכמות הקתוליות כחג הפסח; אבל פרופסור חשוב כמוהו לא יסתפק לראות זאת בוויין, הוא מכרח להתענג על זה ברומא מרכז הקתוליות ולהתחמם לאור האב הקדוש עצמו. וכל העולם אינו כדאי ביום שזכה הוא להבנם ע"פ מליצת המניסטרוים וצירי אוסטריא ברומא אל היכל האפיפיור עצמו. מי ידמה לו ומי ישוה לו! כבוד בזה! כמה נסיכים קתולים ישנם באוסטריא, שלא זכו עוד לשהות כוס של ברבה של האב הקדוש עצמו ורק הוא יוכל להתפאר בזה. אבל מבשול בזה לא עלה על לבו, הנערה הפתיה לא ידעה

לשמור את קרושת הרגע וקלקלה את הכל. קלון תחת כבוד נחל הפרופסור פייילבונגן. מיהן ויוכל להתחבא איזה זמן עד שישבחו הכל את אסונו! אבל עתונו האנטישמים אינם נוהגים את הדבר לדרת אל תהום נשית. רם חבו ישנים רבות למקרה, שיחללו „היהודים“ את קרשי הניצרים, למען ויכלו להעיר חמה על עם חרמם. עלילה הדם כבר מאיסה קצת מפני שרשו בה רבים ורוב אינה נוציחה. מקרה של חלול ההוסמיה לא יקרה בכל יום ומפני חבתו הם מאריכים בו ומספרים, שהעין הקשה הזה היה מצוי ביהודים בכל הזמנים ויותר שהיו ימי-סידים אותם עליו כיסורים קשים ונוראים (הם הולכים וחושבים את כל העלילות החיסמורות והיסורים, שסכלו היהודים על זה במין הנאה משונה ושמחה לאיד, שרק בעל דת החסד מצוינים בה) יותר היו היהודים חוזרים לסורם, לחלל את קדשי הקתולים. והפרופסור פייילבונגן רואה ומשהומם: עליו אומרים כי חלל קדשי הקתולים, הוא שאין שונא את היהודים והיהדות כמוהו, הוא שאין מעריץ את הקתוליות ומכבד את קדשיה כמוהו, עניו יעליו, כי הלך לרומא במצות היהודים, לחלל קדשי האפיפיור ולצערו: קץ העולם בא, אין עוד יושר וצדק בתבל! ולהוכיח אמונתו לכנסיה הקתולית הוא רוצה להמיר דתו. — יהרב הגאון אביד דק"ק וויין הד"ר משה גידמן תחת להגיד לצאן מרעיתו מוסר השכל, להראותם במקרה הזה כמה מגונה היא ההתבוללות וחקוי מעשי זרים ואיזה אסון הם מביאים על עמם בזה, מפל כרשתו ביום אחרון של פסח וק בדברי פיוס ותחנונים בלפי הכנסיה הקתולית, הרבה לחניף למעלה קדושתו האפיפיור, ולהוכיח, כי אין בדתנו מצוה לבזות דת אחרת, כאלו באמת היתה הקהלה היהודית בוויין אחראית במעשי איזה בוגד ההולך לשם טיול לרומא, להבין עצמו לשמד. כל יהודי, שיש עוד בלבו זיק ידיעה עצמו ומרגיש בעלבון עמו, בכש פניו בקרקע כשמעו את התנצלות רב הקהלה והתרפסותו והכשתתו בשם הרבנים, כי אין היהודים מלעיבים בדת הקתולית, בלומר כי לא היהודים שלחו את הבוגד פייילבונגן ואת ניסתו לרומא, לחלל את ההוסמיה, אוי לאוהה בושה! ומתי יפיים הרב הוויני את כנסת ישראל על העלבון, שהביא עליה בדבריו?

אספת „עבריה“ היאשונה בגליציה.

בחוה"מ פסח היתה בלכוב האספה הראשונה של הסתדרות „עבריה“ בגליציה. ראש ההסתדרות ד"ר ברודא פתח את האספה באזכרה לשני הסופרים יהודה שטיינברג וישעיה ברשדסקי ז"ל שנפטרו. נבחרו להנהגת האספה ד"ר ברודא יובר, מר ב' יאהר מ"מ, א' מ' ליפשיץ ורפאל סופרמן מזכירים. מר קליינמן הרציא על מטרת „עבריה“, שהיא בעצם החזית העם העברי ולפי שהחזיה תלויה בשפתו לכן בא לידי מסקנא, שעבודת עבריה ועבודת הציונית אחת היא ואין להבדיל ביניהם ועל כל חברה ציונית לעמל בשביל החזית השפה והרחבת ספרותה, ליסד קלוב עברי ולהרגיל את החברים לדבר עברית. וכוח נפרץ השתרכב, הדוברים הראו על העובדה, כי בראש חברות ציוניות הרבה עומדים אנשים שאינם יודעים עברית. מר קליינמן שנה את הצעהו, ש„עבריה“ תעמוד תחת השגחת ההנהגה הציונית. — החלם. שלמען לא תצטרך כל ח' „עבריה“ רשיון מיוחד מאת הרשות תיסד בל חברה ציונית קלוב עברי בתוכה, אבל אינה תלויה בהנהגת הח'. כל הקלובים עומדים תחת המרכז בלכוב והוא בפוף תחת המרכז הראשי ביפו. — מר זיגלבאום הרציא ע"ד הרחבת שפת עבר וספרותה. התאונן על מעוט הקוראים העברים, העם אינו מרגיש צורך לקנות ספרים עברים ולחתים על עתון עברי וע"כ יסכלו הסופרים מחסור, הציע ליסד בכל עיר ביבלייתיקות עבריות. מר בן-דוד ומר ליפשיץ העירו על העובדה המעציבה, כי בני הנעורים מסתפקים רק בספרי בלטינסטיקה חדשים ומניחים את יתר הספרות בקרן זוית, אין בתוכם התמדה והתעמקות רצינית, שהצטינו בהן היהודים המיד. מר זיגלבאום אמר: נחוץ ליסד שלשה סניפים:

לאנטיציא, לספרות וליסוד ביבלייתיקות. מר סופרמן הזהיר מפני חלוקת העבודה במקומות שונים, כי תהפוצץ ואף אחר לא יעשה חובתו. אחרי וכוח ארוך החלטו א) יסוד קורס. עברים בכל אנודת „עבריה“; ב) הקראות ספרותיות ובוכחים; ג) המרכז יערוך תכן הקראות ודשיית לכל האנודות; ד) חמרכו יכציא את הספרים הנחוצים בשביל המרציאים מתוך ביבלייתיקה כללית. — אחרי הוכוח ע"ד תקנות ההסתדרות החלם שמרכו ה„עבריה“ יהיה בידי ועד של השעה חברים, חמשה בלכוב וארבעה במדינה. התקנות נתקבלו ומסרו למר סופרמן לערכן שנית ע"פ השנויים שעשתה בהן האספה. ע"פ הצעת מר צולמן החלם שמרכו ההנהגה הציונית ישהרל שכל החברות בגליציה היסדנה אנודות „עבריה“. — נבחרו אל המרכז: דר. ברודא, מר ב' יאהר, מר משולם כ"ץ, מר א' מ' ליפשיץ ומר שלמה יעבץ בלכוב; מר מאיר העניש כסטינסלב, מר צ' דוידרדוק בסטרי, מר רפאל סופרמן ברוהטין ומר צבי שרפשטיין בכרזן. האספה הביעה הורה לנשיאנו ד"ר ברודא על עמלו ולמר צ' דיוני-דרוק ולמר שלמה יעבץ, שרק הודות להשתדלותם ולשקידתם ההפתחה הסתדרות „עבריה“ והתפשטה בגליציה ועומדת למופת. היובר נעל את האספה בדברים נמרצים ובהזרה לנאספים לזכור המיד את מטרתנו לעשות את שפת עבר לשפת עמנו הקם לתחייה.

הקונפרנץ השניה של הסתדרות „השחר“.

מערי גליציה רבות באו צירים להאספה הנבכרה הזאת, באו לעבוד ולפעול, למען חבריהם הנרדפים מחמת הקנאים, להושיע להם ולהרים את מצבם הרוחני. הענין החשוב בהקונפרנץ הוא „סדור העבודה“ דצירים הציבו הכנית מסויסה להסתדרות „השחר“, הוברר עוד הפעם מעטדם של הבחורים בהיהדות ובהנועה הציונית, הובררו תביעותיהם ושאיפותיהם. עתה נדע את אשר לפנינו וידע גם הקהל העברי איך להתיחס אלינו. כיום א' ב' חוה"מ פסח בשעה י"ב בצהרים התאספו הצירים של חברות „השחר“ באולם הגדול של החברה „חרמוניה“ ברישא. האולם מלא מפה לפה. מר משה וויזנפלד פותח את האספה בנאום עברי, מר אפפלכאום מברך את האספה בשם הועד הגלילי הציוני עברית, הוא — בתור אחד ממשבילי הדור הקודם — מוצא את הצעד הזה ראוי ובי התנועה הזאת מוכרחה להקיף את כל הבחורים חובשי ביה"מ, ששם נמצא עדיין כר נרחב לעבודה. מר בריש מלר (יאסלא) נוהן רין-וחשבון מפעולות ההסתדרות. ההכנסות וההוצאות של האורגניזציה היו מעטות מפני השביתה הנמורה בסחננו. הוא מעורר את החברים לעבודה ומציע שורה של הצעות, שעל ידן תבא היבולת לכסם את קיום ההסתדרות. מר וויזנפלד מרציא ע"ד אורגניזציה. החלם: א) לקבוע ועד מרכזי, שחבריו יהיו בעיר אחת; ב) לבחור עשרה ועדי גלילות; ג) כל חבר בהסתדרות „השחר“ חייב לשלם מס מפלגותי 10 הלר לחדש. — בהרצאה הזאת נתעורר וכוח עצום, שהשתתפו בו מרבית הצירים. הקונפרנץ הביעה אמון להועד המרכזי הקודם. מר מלר מרציא ע"ד עתונות, הוא מוכיח, כי הסבה הראשית, שעכבה את התפתחות ההסתדרות היתה חסר אורגן מפלגותי, שיעמוד בקשר עם החברים. החלם להוציא את „השחר“ בתור הוספה חדשית להגייע פאלקסצייטונג" היו"ל ברישא. נקבע ועד-המערכת, שבראשו עומד מר מלר. מד לופכאהן (דמביצה) מרציא ע"ד אנטיציה, שתתנהל ע"י הועד המרכזי. — ההצעה נתקבלה. נבחר ועד מרכזי בן חמשה חברים ומושבו בטרנוב. לתוך ועדי הגלילות נכנסו חברים מן כל קצות גליציה. בנאום נעילה נמדץ סגר מר וויזנפלד את האספה השניה של הסתדרות „השחר“, אספה שיצרה לנו תעודה מסוימת וברורה, שהראתה לנו כרור את הדרך בו נלך, למען הגיע אל מטרתנו הנשגבה.

מכתבים מערי המדינה.

טרנוב. את שמע הרב הגאון המצוין הובכ עמו ר' גדליהו ש מלקם אב"ד בפרמיסלא שטעתי ומי לא ידע אותו? אבל את גדל אהבתו לעמו ורוחו העשוי לבלי חת זכיתי להכיר הידות למאורע מיוחד. ביום אחרון של פתח נהחנך בפרמיסלא ביה ננסת חדש. כמובן דרש הרב ר"ג ש מלקם דרשה החנוך. כאמרי "דרשה" הנני מרגיש כי המכתב הזה נוסחתי ביותר לסמן בו את כונתי. באמת לא היתה זאת דרשה פשוטה, שענינה העברת פיל בקופא דמהמא. זאת היתה הברזה ללאימות ישראל באופן שאין למעלה הימנו, דברים כ"כ נכנסים אל הלב, יען כי גם יצאו מן הלב, לא נשמעו עוד מפי רב ומה גם בגליציא. תחית הלאום ואחרותו, זהו חוט ההוב, שהלך ונסשך בכל מדברותיו. כי ירשה לו רב לצאת במעמד אחד מראשי תקיפי הקהל, שהוא גם כנודע אחד ממנהצי קלנסיהם ויהודי החצר של ה"אדונים", לדבר כהכרה עצמית כל כך גלויה, דבר זה מפליא הוא באמת וראוי להכרה. הרי כבר הורגלנו לראות רבנים מהנאים על לאומיותם הפולנית. ואם נמצא עוד רב יהודי לאומי כזה בגליציא אין הדור יתום. לההאונן יש רק מה שלע"ע עוד בודד הוא ואין העם יודע להעריכו כראוי. ראוי הרב הזה להכבד ע"פ כל איש, אשר בשם יהודי יתכנה. עדים הן המלחמות שהוא לוחם את כל הנרקב והמעפש בנו עמנו. בלי הרף היא לוחם מלחמת מצוה בעד האמת האהובה לו מכל ולו יהי גם על חשבון השלום ולא להפך. אברהם בהנא.

וויין. זה שנים רבות ישנה פה חברה "אָסמען", שהעוונה לעזור לחוקים עניים מן הסורה, הבאים הנה להתרפא, בעצה ולנהלם בכל אשר ילכו, להביאם לביה חולים או לרופאים, להשיג עליהם שלא יחסר להם דבר כניה"ח ולהשיכם בשלום הביתה. כתחלה השהתפו קהלות שונות בגליציא בהוצאות החברה המועילה הזאת, שכל עקרה אינה אלא לטובה בני גליציא ועתה חדלה העזרה מן הקהלות וידי מנהילה קצרות להושיט עזרתם לכל דורש. לכן ראוי שבל קהלה תשוב להתחייב להרים תרומה שנתית קבועה לח' הנ"ל, גתה לה את היבלת להרחיב את טעשי צדקתה. לפנות בזה אל מנהל הח' S. Goldschmid, Juvelier, Wien, II, Ober-Donaustr. עוד ישנה חברה "סחוקי הדת", שכראשה עומדים הרה"ג ד' מאיר מאירזאהן ומר גולדשמיד הנ"ל, העוונה היא להאכיל אנשי גליציא, העניים הבאים ווינה מאכלים כשרים וטובים חנם בכל שבת ויו"ט, להקל מעליהם את עול ההוצאות הרבות. בכל שבת האכיל הח' סאות איש סיהודי גליציא ותעזרם בעצה ובכל עזרה אפשרית והרבה הנ"ל הטה המנצחים על כל מעשה הצדקה הזה. וגם טוה מעלימות הקהלות את עיניהם, אף שחובה קדושה עליהן לקצוב לה המיכה קבועה. כי הבל נעשה רק יטובה בני גליציא, מה שהקהלות עצמן היו צריכות לעשוה, לראונ לבני עריהן ההולכים בצרתם לעיר הממלכה.

מכתב מארץ ישראל.

ירושלם לקודאי "המצפה" ידוע מעשה הועד החדש של עדה הספרדים בעירנו, שכראשו עומדים הממלא מקום חכם בשי הרב פניזיל והגביר ולידא, אשר בכדי לעשוה נקמה בחכמי עדה התימנים הושיבו אותם בכור ויהיו שם כחדש ימים, עד אשר כמעט קצו בחייהם, עד אשר התעורר הפחה וירא בצר להם על לא חמס עשו ויוציאם על פי הכטחתם, כי נכונים הם לשלם את כל המס אשר עליהם לפי סכפר נפשותם, אם הכיר אותם הממשלה לקהלה מיוחדת. או הוסיפו ראשי הספרדים לחבל החכולות ויאמרו להפחה, כי התימנים לא נהנו חלקם כמס זה ארבע שנים ולא הוכל הממשלה להוציאם מיד הספרדים עד אשר ישלמו גם את המס בעד שלש השנים שעברו וכבן נהנו להשומרים רשימה שמות שנים עשר איש קריאי

העדה, להושיכם בתור ערבים בעד כל הקהלה ועתה ישבו גם אלה במצור ובמצוק אסורים בכור כחדש ימים. אך הפחה התעורר עוד הפעם, בשמעו את שועהם לפניו בסכתב נקשהם לאמר, כי המס לשנה האחרונה שלם ישלמו בלי כל אחר ביום אשר השכר הטמשלה את על הספרדים מעל צוארם ומה שנוגע להמס בעד השנים שעברו יתיצבו למשפט בפני אנשים, אשר לא ידעו משוא פנים והיה אם יצאו חיבים, יסכרו את כתיהם ואת כל אשר להם וישלמו. אך למה ישבו כלואים וישבעו עמל ותלאה? או נפקחי עיני הפחה וידע בשומה כל המעשה הזה, כי הוא רק פרי נקמה ושנאה ויצו לסהר ולהוציא את האמללים כהכטחתו כי הוא לכדו יעשה ויושיב ועד, אשר יעשה חקירה ודרישה על אודוה המס הישן. האנשים יצאו מאפלה לאורה ואחרי יאוש נורא באה להם התקוה, כי סוף סוף הכוא האוהם ולא יהיו עוד עכדים לעכדים, להרב פניזיל ולהשר וליורו. עוד בהיותם אסורים שלחו להגיד להרב ולבקש ממנו, להביא את דבר הסכסוך של המס בפני בוררים, ויסכם אך בהנאים אשר שנה ככל פעם, וסוף דבר היה, כי לא יוכל למסר הדבר הזה לפני אנשים שאינם דינים, שאין להם סמיכות להוראה. ובהיות שידעו התימנים את המשפט, אשר יצא מפי הרנים, אשר כבר ראו את וך לבם וטהר רוחם, לא יצא הדבר אל הפעל. והנה את אשר לא עשו אלה אחינו, עשה יעשה הפחה בכבודו ובעצמו על ידי ועד של משלמים ויהודים. — אחרי המעשים האלה עם התימנים התעיבו עתה עלילה עם תימני אחר. וזה הדבר. לפני ימים בא תימני אחד ויבקש, כי יכתבו לו נכתב ויסדרו לו את הקדושיין, כי נכון הוא לקחת לו את האשה אשר ארם כדה משה וישראל. ויהי כי אמרו לו, כי עליו להח סנירו ויאמר כי הוא עני ויתן ככל העניים שבעה גרוש. אך שומע לא היה לו ויפן וילך כאמרו, כי עוד יש בירושלים תופשי תורה, היודעים בטיב גימין וקדושיין. וישא את האשה כדה משה וישראל סבלי מגירו. הדבר נודע והתי מכוכה בכיה הרב, כי ראו בזה "פרצה כדה", כי העיוו אנשים לסדר קדושיין ולכתב כתבה ואת פי הרב לא שאלו. וישלח להריץ את החתן ולהביאו לפניו. אך הוא לא שמע ולא בא. שלח לקחת מירו את הכתבה הפסולה והוא יתן לו כתבה כשרה, אך למען סתם את הפרצה כחומת הדת ואת הכתבה יתן לו עתה בחנם. אך החתן לא שמע ולא נתן, כי ידע, כי יביא בזה שואה על הרבנים התימנים. אז עלתה חמת הצדיק עד להשחית ויושב את החתן בבית האסורים. הדבר הרע הזה היה כבר. כבר מנשא וגם הרב הגאון, ראש רבני עדה האשכנזים רבי שמואל סל אנט התרנו לשמועה הנוראה הזאת. אז נמצאו אנשים, אשר גם להם יד ושם ויוציאו את החתן אחרי מאסר שלשת ימים. —

ועתה ישמעו אחינו כגולה את המעשה האחרון. למען ידעו להזהר. כבר נודע לבס את אשר עשה הקיסקס ביפו, כי על פיו ההנפלו אנשי חיל על אחינו ויורו ויפצעו רבים בהם. ויהי אחרי אשר הצלחנו כי באה פקודה להצורר הזה מן השער העליון, בי יכוא ויהיצב למשפט, נהנו לו פה בירושלים תעורת כשרות, כי הוא הצדיק ובני ישראל להרשעים ועל התעודה החומים הרב פניזיל עם ולידו! התדעי עד היכן הדברים האלה מגיעים!!

מהרוב ומרחוק.

שונות. כהני המחמדים תיירו את הפוטונרפיה, מה שהיה אסור להם עד כה ע"פ מנהג קדמון של אסור התמונות, שלמדו מהיהודים והחמירו בו יותר מהם. הנוולטן הטורפי הצמלם עתה בפעם הראשונה כחיינו. — כאמריקה התחילו לעשוה ניר מעפר טורף והוצאות העשייה הן רק כשריש ההוצאות של ניר עץ ומעלה יתרה לו, שאין מים מפעפעים בו. אך חסרונו הוא שאי אפשר ללכנו שיהיה ראוי לכתובה. — כוויין מת פתאום כן ע"א שנה הפרופסור המהולל ככל העולם ליאופולד פ' שרטר מורה וסולל דרך כמחלות הגרון וקני הריאה. כיום מותו

היה עוד יושב בראש ודורש כקונגרס של כל רופאי רגרון והחמס. שהיה כוויין. האוניברסיטה הווינית אבדה בו אחד מגדולי מוריה ותפארתה, שהפדיש כל חייו וכל כחות נפשו למדע ולטובת האנושות. — כתי הדין לענשים כאונגרן מענישים את מנהלי הסוציאליים כענשים משים מאד משום הסתת העם לשנאת מעמדים. — שני מסעות מסה"ב אצל מלכורן באוסטרליא נתקלו זכ"ז; מ"ב איש נהרגו ופ"ח נפצעו משה. — במדינות הדרומיות של ארצות הכרית באמריקה התחוללה רוח סערה עצומה, שהחריכה ארבעים עיר, מתה כפרים וישוכים מעל פני האדמה, עשרה אילנות, החריכה נפות שלמות. כחמש מאות נפש אדם נקברו תחת המשוואות, מלבד אלפי נפצעים. עשרות אלפי נפש אדם אכדו כתייהם ולנים על פני השדה. כמוססוא שמשך הנחר את כל העיר, שנהפכה לים נודד, והכתים עומדים כאיים בכתוכו. — כהודו, אשר לאנגליה מרדו כמה שבטים כממשלה והם נלחמים בה. סוף סוף תקרע הארץ הגדולה הזאת ממלכות אנגליא. חללים רבים נפלו מהאנגלים ויותר מן היהודים. — כוויין היתה אספת צירים מכל לשכות המסחר כממלכה ומכל אגודות הסוחרים ויסדו אגודה של כל הסוחרים לכל הממלכה, להגן על עניניהם נגד השפעת הסוציאליים על הממשלה והחקים. מחו נגד חוק הכטחת עוזרי המסחר לעת זקנתם, שאינו רק עול כבד לרים על הסוחרים, בלי כל תועלת, כי עוזרי המסחר לא יהיו משרתים כל ימי חייהם וכספם ירד לטמיון. מחאה כזאת החליטה גם אספת כעלי חרשת וסוחרים, ודרשו לשנות את החוק לפי הצורך. — כקאירו כמצרים היה נשים שומף. שהרס עשרות בתים והפך ציה לאגמי מים. זהו חזיון נפלא כמצרים. — כמרוקא התחדשו שוב מלחמות בין יושבי הארץ ובין הצרפתים, משני כצדדים נפלו חללים הרבה. שני השולטנים האחים חותרים להגיע לעיר הממלכה סז ללכדה. — כמרוקא המורחית התקוטמו הסורדים המחמדים, הם מחריבים כפרים, משמידים יושביהם ומביאים מהומת מות ככל הנפות אשר על נכול וסיאופרם. חיל רופי גדול מקאווקו נשלח אל הגבול. — מלך אנגליא והמלכה כפרו את חצרות מלכי נורווגים ושכדים.

משפט הורוויץ-רור. מר ש"י איש הורוויץ לא בא ליום הנועד (ג' דחומ"ט) לכובה והמשפט נשטט לחדש מאי.

מבתי הספר העבריים. כה"ס העברי של חברת "מכבי" כמרוסופול הולך ומתפתח וכבר יש לו כשלש מאות תלמידים ותלמידות. כחומ"ט פסח נערך שם נשף עברי ע"י הילדים, שערכו מחזה עברי. הנאספים הרבים התמלאו על התוצאות הטובות ונכחו מיתרון ביה"ס. — גם ביה"ס "תקות ישראל" כפרמיסלא נשתכלל כמורים מצוינים וכשטה הטבעית. כחומ"ט היתה הכחינה והתלמידים ערכו נשף עברי, כמחזה "מנחה חדשה", שעשה רשם נעים על המון הנאספים הרבים, כשטחה רבה הכירו את פעולת המורים הגדולה.

בנק של תבואה. האגורים הקדריקלים משתדלים ליסד על ידי המניספרים לעבודת האדמה בנק לקנית תבואה, המוכיר את צבירת הכר של יוסף כמצרים. לבנק הזה יהיו סניפים ככל המסומות, לקנות את תבואת השדה מידי האכרים וכעלי האחוות ולתת הלוואות להם על שעבוד יכולם. תכלית הננק היא להרכות כפי האפשר את מחיר התבואה ולקצוב את שער התבואה ככל מסום באופן אחר. אין צורך להזכיר, שאם יצא הדבר אל הפעל יאבדו היהודים את מסחר התבואה, שהוא כמעט כלו בידיהם. אך יש לקוות, כי לא יצלה מסחר התבואה בידי פקידים.

חברת העזרה של יהודי אשכנו שכהה אלינו את הידיעות האלה: משנה ראש החברה ד"ר פאול נתן נסע שנית לארץ ישראל, להכין כעצמו את יסוד כתי הספר החדשים (ביה"ס השכני הגבוה). — חברת העזרה שלחה עוד עשרת אלפים טרק דקונסטמינוסל לעזרת השרופים שם. אגודת הקהלות באוסטריא. כיום א' שכוע זה היתה כוויין אספת צירי הקהלות האוסטריות. להועץ על אדות יסוד אגודה כל הקהלות וההסתדרות כממלכה השתתפו מאה וחמשים ציר מתשעים קהלות מכל המדינות

בראש האספה ישב נשיא קהלת וויין ר"ר אלפרד שטרן. היו גם צירי הפרלמנט ר"ר גבל, ר"ר קודישר, יועץ החצר קורנדא, אולף שטנדר ור"ר שטראוכר. הענין הראשון בסדר היום היה התאחדות הקהלות להסתדרות שלמה. שכל הקהלות תהיינה נשמעות לה. המרצא על זה היה ר"ר זונגשיין ראש קהלת טרופאן, שהציע פגיעת ועד, שלכל המפלגות היהודיות יהיו בו באי כחן והיא יערוך הצעת חוק, שתכליתו יסוד הסתדרות שלמה לכל היהודים כאוסטריא ואספת צירי הקהלות, שתהיה בימי האסיפה, תכריע בו. אחרי כוח ארוך, שהשתתפו בו ר"ר שטראוכר, ר"ר מרדכי כרודא, אדלף שטנדר, ר"ר רונזנבר (פראג) ור"ר פילא (ברין), החליטה האספה את החלטה הזאת: "צירי הקהלות היהודיות באוסטריא מביעים את נחיצות שכלול החקים על אדות עניני הקהלות ע"פ משמעות החוק מיום כ"א מארץ 1890, למנוע בזה קלקול מיטב המוסדות אשר ליהדות באופן שלא יהיה אפשר לתקנם". נבחר ועד של צירי הקהלות מכל המדינות, שיערוך את ההצעה.

עלילות דם לפסח. גם בשנה הזאת לא חסרו עליכות דם באוסטריא לפני הפסח. לזה כבר דאגו באי"ת כח דת החסד ואהבת השונא. אבל לאשינו לא הצליחו כי המניסטר למשפטים אינו מוגילב ולא יכלו לאים עיון, כי יחשידוהו במסח שחר. בבוסקובין במורכיא הפיצו הקלריקלים דבה בתוך העם, כי במסח"ב הגיע ארגו על שם השוחט וכתובו נמצא ילד קתולי מובל למבח וכי השוחט נתפס. השומרים ברוו, כי דבת שוא היא והעם עורנו מאמין בשקר החכיב. היהודים פחדו לצאת החוצה, בצוויצאו נמצא נער קתולי מת ורא נודע מי הרגו, אין כל ספק איפא, כי היהודים המיתוהו לצורך דמו. הרופאים בדקוהו ולא מצאו בו פצע וככ"ז נפוצה השמועה, כי רצח דתי הוא. הנער הועלה שנית מקברו ורופאים ושושורים בדקוהו ולא מצאו פצע. בפקודת המניסטרדיים נדבקו מורעות בעיר, כי אין זה רצח דתי.

היהודים באונגריין. תורת רומניא הולכת ומתפשטת כעולם, כזאת תוכל ארץ הפראים הזאת להתפאר. כתחכה כבלה פרוסיא את התורה הרומנית, כי אפשר לנרש יהודים בתור "זרים בלתי רצויים" ואחריה באה אונגריין החפשיית. פוליציא מיוחדת מחזיקה ממשלת אונגריין על הגבולות, להשגיח שלא יתנכרו יהודי גליציא. רוסיא ורומניא לארץ ועתה גזרה לנרש את הזרים, כלומר היהודים, היושבים כבר בעיר הממלכה כורפסט. כעשרת אלפים יהודים תנע הרעה. כי מספר יהודים כזה, ילידי גליציא, רוסיא ורומניא, יושבים בכורפסט ואינם יודעים ממה הם חיים. כי אין להם ענף טחיה קבוע, ועל כל אלה חלה הגזרה לנרשם, אם לא יוכיחו, שאינם נוסלים כמשא על הבריות. אלו היתה אחדות ביהודי אונגריין היו יכולים להציל את האמללים מגלות, אבל החרדים מוכיחים מן התורה (תורה עלובה!) כי האחדות אסורה ליהודים, ועתה פרץ ריב עתונים בין הנאורים והחרדים, הנאורים אומרים, כי יהודים פולנים אינם תחת רשותם ועל החרדים להגין עליהם, והחרדים אומרים: לנו אין יבלת לעשות דבר, כי אין לנו יד ישיש בממשלה, השתדלו אתם, להראות כזה, כי רק לטובת ישראל תדרשו אחדות, וכך אין מי לרנין על עשרת אלפים יהודים עניים הצפויים לגלות וכין הזאק והרועה יקרע הש.

הכרסרים להמרת הדת. המיסיון בניו-יורק, פורשה מכמתה בחוף עלים איילנד, אשר שמה יעלו גולי עמנו מן הספינות רוצה לציד נפשות הנדחים לדת הנצרית. ארבעים מיסיונרים עובדים שם בתור סרסרים לנשמות. ועתה נודע הרבר, כי הם גם סרסרים לנפשות. קצת מן הגערות היהודיות. שהצילו נפשותיהן מניהם, מסרו את גופותיהן לבתי קלון. זה כמה פעמים נעלמו גערות, שעלו מן הספינות וכאשר נודע לקרוביהן, כי הסרסרים לנשמות רחמי עליהן, חפשו אחריהן כבתי המיסיון ולא מצאון. כרוכ עמל מצאון אח"כ כבתי זונות, הרבר עשה רעש גדול בעיר ובכל הארץ עד שהגיע לאזני המניסטר למסחר, שהחוק עומד תחת רשותו, ובהיות המניסטר הזה יהודי — אסקר שטר אום — שם לכו לחקור ולדרוש ושלא שמה פסדיו והם מצאו, כי אמת הרבר, כי הרכה מהנערות, שלקחון הסרסרים לנשמות תחת חסותם, נמצאות עתה

כבתי זונות. הממשלה מאשימה עתה את המיסיון בעון הכבד הזה, כי הוא מעבירה גערות לקלון. לשאלת היהודים ברוסיא. הקונסטיטוציא ברוסיא נסוגה אחר, אבל היא מתפתחת. מן ההכסחות הטובות נשאר בכל אופן הרבה, אך זהו רק בנוגע לכלל רוסיא ואולם בשאלת היהודים לא נעשה שום שנוי לטובה. הממשלה והדומא משמישים את הענין הבלתי נעים הזה, לכל ימשכו עליהם קצף הקנאים. והציר היהודי בדומא ניסע על עוויטש לא יכול עוד לסבול את ההשמטה הארוכה, ע"כ פנה אל ראשי כל המפלגות, לשאול דעתם ע"ד היהודים. המפלגות הימניות ענוהו, כי לבטל את הגזרות הרעות ככן אי אפשר עתה. אבל יעזרהו, כי תסכים הדומא להקל מעט את עלן מעל היהודים. ראש האקטובריים השולטים בדומא איים עליו, שאם יכנים שאלת היהודים אל הדומא יהיו פגרומית חדשים. אבל אם בכ"ז יכנים הצעה לא יתנגד. אז הלך ניסעלעוויטש אל ראש הממשלה סטולפיין. הוא אמר לו, כי הממשלה רוצה להכניס בתחלת החרף הצעה להקל מצוקת היהודים בתוך החסום, אבל אם תעורר השאלה עתה בדומא יעזרהו להשיג איזו הקלות. ניסעלעוויטש ספר לו, כי היהודים יראים מפני פגרומות בחג הפסחא הרוסי. המניסטר ענהו, כי הוא יודע את תעמלות המאות השחורות להכין פגרומות, אבל הממשלה לא תתן להם לבצע זממה וכבר השתמש באמצעים נמרצים למנוע כל מעשה שוד. עתה מתנפלים בני מפלגתו של ניסעלעוויטש הכרמים עליו כעתוניהם באמרם, שלא היה לו לעשות דבר מדעתו וגם היהודים אינם מסכימים להשתדלות. הוא ענה, כי לא יכול עוד לראות בעני עמו וטוב מעט מלא כלום.

הגמנויה העברית ביפו. בהשקפה אנו קוראים כי הנריב הציוני מר מוזר, שהקדיש ע"ה אלף מרק לגמנויה העברית, בא ליפו והוא מאיין לבנות בית מיוחד דה שיקרא על שם הרצל. עד שיבנה הבית משלם מר מוזר רמי דירה בעד הגמנויים. הנריב שבע רצון הוא מן הרשם הנעים, שעשתה עליו הגמנויה ביחס הטוב שבין המורים ובין התלמידים, בעליצות הנערים וברוח החיים השפוך עליהם.

עוד עקירת דם. בעיר ראב באונגריין הודיע פועל נוצרי את הפוליציא, כי היהודים נגבו את בתו הקטנה לשחמה. הפוליציא כקשה את הילדה ומצאה אותה תועה כעיר.

קרשוואן וסיעתו. בקישינב היה אחד ממורי המינר לכהנים רוסים רענישעווסקי חבר לאגודת הרוסים האמתים, ביחד עם קרשוואן ועתונו עבד לטובת "העם הרוסי" וחרף את אנשי המרע. עתה נודע, כי העמוד הימני הזה שכ האגודה הוא אסיר. שכרה מבית כלאו ברוסשוב, שעשה שם תועבות גדולות.

הקרי הקדש. באחד הרחובות בקצה העיר ווארשא החריבו שכנים נוצרים בית תפלה יהודי, שברו את ארון הקדש, קרעו את סה"ת וטמאו את הקרעים וגנבו את הסכיתות.

גולת רחם. ברוסיא התחילו הנוצרים לכונן הניות ככפרים כמו בגליציא, לגזול לחם מפיות היהודים. היהודים מרבים עתה לצאת כגולה בהמון רב מרוסיא.

היהודים בצבא רוסיא. בועד הממונה על הצבא בדומא רישו הימנים לפרוק מעל היהודים עול עבודת הצבא, כי הם מזיקים לצבא הרוסי ולהטיל עליהם לשלם כפר נפשם כנסף. הימני הממוצע קרופנסקי עשה פשרה כאמרו: היהודים משתמטים מעבודת הצבא והם משלמים גם כלא זה קנסות רבות ורבים עושים עצמם בעלי מוס, קצתם כורחים ואחרים מוכרחים לעבוד תחתם; לכן אין לקבל מיהודים לצבא רק אלה החפצים לעבוד. הרבר יבא עוד לפני הדומא.

עריכות דם ברוסיא. לא רק באוסטריא; גם ברוסיא התרכו בשנה הזאת העלילות. רוסיא מתקדמת! בעירה קטנה בודווין בליטא נמצא ילד נוצרי שחוט בבית אינו. אחותו הקטנה ספרה לאכותיה, כי היהודי שכנס בא ושחטו. האברים החריכו את בית היהודי והכניו מכות מות, יהודים אחרים הושכו במאסר. פחד מות נפל על כל היהודים בסביבות העיר. נציב הממשלה עוצר ככל כחו את העם מנגמה. גם נווארשא נסו קתולים

להסית שפחה נוצרית להעליק על אדונה היהודי עלילת דם. אך לא הצליחו. השקר נגכה. אנטישמיות בצרפת. שלשה קבלנים יהודים הספיקו לצבא הצרפתי בשר נשחת. הרמאים בוראי ראויים לעניש, אבל גם פקדי הצבא, שלקחו שחד וסבלו בשר כזה כשכיל הצבא. אבל כהיות הרמאים יהודים התנפלו העתונים על כל היהודים והם דורשים שלא ימסרו עוד קבלנות כשבכיל הצבא ליהודי. על הפקידים הם ממליצים. הם נקיים, כי צרפתים הם. הכל כמו פה. לא הועילה איפא ההתכבולות.

הישוב החדש בא"י. אחד מחברי העתיד בחיפא מנה חלקת אדמה בעלת חמישים אלף מטר מרובעים. אצל חיפא. — במושבה "נס לציון" קנו נולי רוסיא חלקת אדמה לגדל כהמות. ורעו עשב למספוא. מנו מכונות למעשה חמאה וגיבנה למכור סחורתם ביפו ובירושלים. ר"שיון. הצאר נתן רשיון לאנשי צבא ודפקידים להסתפח ב"חברות העם הרוסי". (אונזער לעכען).

משרה הספרות והמדעים.

העמים העתיקים וישראל.

מאח מתתיהו מיוזיש.
(המשך)

הנכרי היה גזוז יעורותיו ומקרישן לאיזה אל של הע"ז. בהגזיזה הדתית הזו, השאיר לו הנכרי קווצות יעור סביב הראש, שנקראו "ציצית" (ספרא ויקרא י"ח ו') או כלורית (סנהדרין מט.). ליהודי אסור לגדלן, "ספור קומי" (*w xduw*) כלומר גזיזת שער באופן יוני נחשבה לחטא. לחקוי של מנהג עכו"ם (סוטה מט:) אפילו לנכרי נאסר ליהודי להשאיר בגזיזת שער כלורית (ע"ז כז.), כי עושים בזה מעשה ע"ז. לפי זה אף כחיצינותו היה כבר היהודי נכרל מן היונים. אם גם כלבוש היה יהודי נכרל מן הנכרי קשה להכריע. כי בא"י היו ליהודים לבוש אחר מאשר להרוסים זאת נודעה מן יוסף הכהן (Anti XVIII) וגם מוכנה מעצמה. עוד היום שונה העם הפשוט, המעמד האכרי, בכל לאום כלבושו משכניו. אף גליל מגליל ישונה. אם בחו"ל היה מוכרח היהודי לפי דין לשאת לבוש יהודי, אין ראיה. צווי באיזה מקום בתלמוד אין כזה, מן הספור כ"ד (פ"ו) נראה שהיהודי לא היה נכר כחיצינותו. מן ימות אנטיוכוס יסופר, שהכריחו אז את היהודים ללבוש מנבעות יוניות (כ" השמונאים ד' י"ב). כחיים לא היה היוני נושא מאומה על ראשו. כמו שנים היהודי היה הולך אז בראש מגולח (כ"ר פ"ז). כנראה מכון כזה על עבודת הדת, אשר אז דרשו מן היהודי, שיתכסה באופן יוני. העטיפות, ששנו תלמידי ר' יהושע בשעת השמד, שלא כירום (כ"ר פ"ו), נראה שהן היו איצטלות דרבנן, שהיו מציעות את בני תורה, מין אוניפורם. המנבעת היונית והעטיפה היונית היו מצומצמות רק על זמן אומעמד צד ידוע. עקיהן אמרו, אשר שם זכה למלית (עטיפה) ויפת. לפיוולא (כ"ר פ"ו) *ἰσπίλος* = מנבעת). אם היו עוד הבדלים אחרים, שהיהודים חשבו לחובה לשמרם, אין ראיה. קרוב לשלול, מחוסר איזה איסור בתלמוד. הרמב"ם, הדרוש מלבוש יהודי מיוחד (הלכות עכו"ם וחוקותיהם פ"א), אינו נסמך כזה על המסורה התלמודית ומעורר התנגדות של כל המפרשים והפוסקים.

המרכז הרתי של היהודים היה סגור בעד הנכרים. לביהמ"ק לא נתנו לעכו"ם להכנס. כתב כלשון יונית הזוהר ע"ז. אף את המלכים מנעו מלהכנס. את אלכסנדר עתה לפי ההגדה לפתות שלא יכנס (כ"ר פ"א). אחרים לא התרצו, כן אנטיוכוס אפיפנס, פומפיוס. הגרות דבות ספרו ע"ד העונש, שהגיע לנכרים, שהעיוו להכנס ע"ד הליודרוס, אפולדוניוס, תלמי פילופטור. היהודים, שנפרדו משכניהם הנכרים כחתון, כשלחן, במשחק, בכלורית, כדיני טומאה וכו', נחשבו להם לאנשים מזורים, שאינם מקבלים ביניהם כ"א. שיש להם דעות אחרות בענין אלהות, לאנשים הממאנים לשאת ולתת עם אלו, שככלו דרך חיים שונה מהם, לאנשים שאין להם חלק בחיים חברתיים, שאין להם עם הדומים להם

1) I. c. II. 36.

ברגשי רעות וידידות אברך את חברי מר חיים זאב ליבטינגר כמז"מ לארוסו.
 משה קורנרניך — רדומישל.
 אגודת "עבריה" בראריון מכרבה כמז"מ את חברה מר מיכל שפירא לכאן בכרית 'האירוסין' עם מ' שרה הורוויץ מוואסא.
 מ. פיינטוך.

קונקורד

אחרי אשר הרב בעירנו זכאראו של"ח ונאסף אל עמיו חפצנו לכחור לנו רב אב"ד מחדש עפ"י האיפנים המכוארים פה: א) שהיה לו העדה התרת הוראה מאת שלשה רבנים מפורסמים מליציא; ב) שהיה לו שם יוד ביהר המדעים בחוק ומשפט הממשלה. רשיון מצד הרשות (דיספנס) לא ירצה; ג) מהיר יהיה בכתב ולשון אשכנז, ואם השיג ידו לדעה גם את שפת פולנית בכתב ולשון הרי זה משבת. — משכרתו אלפים כתר לשנה ודירה נאה או 400 כתר תמורת הדירה. מספר שנותיו עד ארבעים וחמש. התעודות הנקובות למעלה עליו לשלוח על אדריסת ראש ועד הקהלה

Dr. Josef Kosser Zbaraž

ואולם אל יבהל ברוחו לבוא הנה כשרם יקרא.

קאנקורד

פיר דיא דורך דען פערראיין, "יסוד בית ספר עברי" מיט בענגן דעם נעכסטען שוליהארעם 1908/9 אין קראקוי צו ערעפנענדע יודישע פאלקסשולע [ערסטע קלאסע] ווירד איין קוואליפיצירטער לעהרער פיר פראַסאנען אונטערריכט [ווערערעד דער נאכמיט-טאגסשטונדען] מיט איינעם יאהרעסנעהאלטע פאן K 1000 בייא 16 שטינדעס וועכענטליכען אונטער-ריכטע, אויפצונעהסען געזוכט.

בעווערבער וואללען איהרע אַפּפּערטע, אונטער בייאשלוסס איהרער קוואליפיאציאנסצייגניססע ביו צום 30 סאי ל. י. בייא הערדן

Mendel Pamm in Krakau

איינרייכען.

בית מסחר הספרים של

אברהם ראבינזאהן בסטאניסלוי

מסציא לכל דורש כל ספרי "תושיה", "אחיאסף", "האוד", "מוריה", "יבנה", "איוראעליט" סווילנא, "אביב", כל מיני ספרי חנוך ולמוד חדשים וגם ישנים, ספרי השכלה החדשים ביבליותיקה עברית 200 ספרים בעד המקח הנמוך 80 כתרם, כל מיני ביבליותיקות לילדים, לבני הנעורים ביבליותיקה נצנים, פרחים, כבורים כל ספרי זנגון, ספורים, רומנים וחזיונות הכל במקח השוה. ווערטער-וך אשכנזית — עברית מאת ד"ר מרגל במחיר הנמוך. חבורה, בתי ספר, כי-ליותיקות מקבלים רכש הגון. קמלוג מפורט וגם כללי ישלח לכל דורש חנם.

האדוטה:

Abr. Robinsohn, Buchhandlung Stanislau.

הגמנוזיום העברי בברוד.

בו לומדים התלמידים מלבר כל הלמודים שבכך הגמנוזיות של הממשלה, גם תניך וגפ"ת ומתחנכים ברוח התורה ויר"ש. תלמידים בעלי כשרון נעדה יבאו מיד אחרי הפסח ויוכלו לנמור עד חרש ספטמבר מחלקה א. לבית ספרנו הגמנוזיום העברי נבקש מורה לשפות עברית, פולנית ורוסית, לפנות אל

Zeitung des jüdischen Gymnasiums

Ung. Brod (Mähren).

רוצים אנו, חברי המנוח, שראו בצערנו חייו וסוהו וסביריים במצבו הנורא של ביתו, לאסף סכום הגון בתור פונד לפרנסת בניו, כדי שתוכל האלמנה לתת לילדים חנוך הגון, חנוך של כבוד, והיה זה שכר עמלו של סופר זה, שהכנים הרבה סרגליות מזירות בספרותנו בכלל ובספרותנו החנוכית בפרט, מקצוע שהמנוח היה אחד מראשי מעובדים בו. אין הקהל העברי יודע בצערם של סופריו, אין הוא יודע כיצד הם מתפרנסים וכיצד הם חיים, בשעה שהם עובדים את עבודתם לעמם, — נחמתם וששונם היחידים בחייהם הקשים, שבהם יגלה את צער חייהם. יהודה שמינברג גם הוא לא נפל בחייו למשא על אחיו, בשעה שנשא כבר בתוכו את מחלת המות, כמעט עד רגעי חייו האחרונים עוד הוסיף לעבוד ולהעשיר את ספרותנו. — הישבח גם עתה הקהל העברי את חובתו לספרו? הימצא איש בתוכנו, אשר לבו לא יתעורר עכשיו מאליו לכא לעזרת משפחתו, לעזרת אשתו ובניו של עובד צנוע ותמים זה, אשר חי כל ימיו בדוחק ועוני, עבד מתוך עוני — וימת בעניו? אפוטרופסי היתומים: א. ל. לוינסקי, ח. נ. ביאליק, י. ח. רבינצקי.

מקוים אנחנו, שימצאו בכל עיר עסקנים, אשר יקחו עליהם את המרח לאסוף את הכסף לטובת בני ביתו של המנוח ולשלחו לתעודתו על פי אדריסה זו: Gesellschaft Karnei für Steinberg Odessa, P. S. חברי המנוח ומוקירי כשרונו נגשים אל סדור ספריו ובהביו של המנוח, ועל דבר היוצאתם יפרסמו בעהונים כשהגיע השעה לכך.

זאב ענגער	פערך כיץ
מאורשים בח' ניסן תרס"ח	
ברעזוב.	פרעווארסק.
ערקא ניימאן	ניסן מהאלער
מאורשים בח' ניסן	
סמבור הישנה.	סאָל הישנה.
צבי ארי' וואסערמאן	חיה מאיר
מאורשים	
קראקא.	קראקא.
גיטל שמויב	בער הונינווסק
מאורשים	
קראקא.	טרנובוז'י.
אברהם פסברג	רחל הכר
מאורשים בח' ניסן תרס"ח	
באלחוב.	באלחוב.

הננו מכרכים כזה את ידידנו מר דוד קארפף ספה כמז"מ לארוסו, מז"מ גם להוריו. דוד הארן, יצחק קריענער — טיטשין. אני מברך את רעי מר אליו בלומענקראנץ כמז"מ לארוסו.

ישראל פערלשטיין — טרנוב.
 בלב סלא ניל נביע כמז"מ לידיד נפשני וחברנו מר משה ציענעלהיים לארוסו עם מ' פריידא ראטמאן מרודניק.
 בנימין גמליב, שלמה שמיד — לובאטשוב.
 הננו מכרכים כמז"מ את ידיד נפשנו מר משה ציענעלהיים לארוסו.
 יעקב גמליב, נציל צימרטן — לובאטשוב.
 מעמק לבני אברך את ידידי מר משה ציענעלהיים מפה לארוסו. צבי אדלער — לובאטשוב.
 הנני מברך את מר יחיאל רייפען ממיעליץ לארוסו עם אחותי מ' צערל בריינדל.
 יחיאל ווינד — ראדומישל.
 הנני מושיט כזה כמז"מ לידידי ורעי מר זאב ליבטינגער לארושו, יעקב הופשטאדטער — ראדומישל.
 ח' "השחר" בטדנוב מכרבה את חברה מר זאב ליבטינגער לארוסו כמז"מ.
 הננו מכרכים כמז"מ את חברנו היקר מר זאב ליבטינגער לארוסו.
 חיים קעללער, אבא ניימארק.
 הנני מברך כמז"מ את ידידי מר זאב ליבטינגער לארוסו. אלטער אכוש — טרנוב.

שום דבר משותף, לא שלחן ולא נסוכים, לא תפלות ולא קרבנות והם רחוקים מאתנו יותר משושן אובקטריה או הודו²⁾ היהודים לא יאכלו ולא יישנו עם נכרים, ואף שהם מלאי תאוה לא ישאו נבריות³⁾. הם הגזע היחיד, שאינו רוצה שיהיה איזה יחס בינו ובין החברה האנושית⁴⁾. מדוע מתפרדים היהודים מן החברה האנושית⁵⁾? שאל א"ע הנברי.

סמרכו⁶⁾, שהוקיר את תורת ישראל, אוסר, שזמן רב אחרי משה באה הבהונה בידי אנשים מאמינים בהבל, אשר להם היה אופי של עריצים... מאמנת הכל הו יצאה הרחקת קצת מאבלים ובני. מצייטום, אשר למרות העריצו את רעיונות היהדות, הוא קולט כל ההגדות המטעמות את ישראל, חושב, שמשעה יסר מנהגים חדשים הפביים לכל בני חלוף, רק למען כשר לעצמו את לאומו באופן יותר חזק לעתיד. לכן מה שאנו (הרומים) מעריצים, הוא אצלם כתעוב. ולהפך מה ששמא אצלנו כשר להם⁷⁾. עשו מתיר צוויי של יעקב ויעקב מתיר צוויי של עשו⁸⁾ (ב"ר פס"ג). צלוזם הוא מעמיס יותר להכין ובפרשו את ההתנגדות בתור התיירות, הוא מעיר, שאין סברה אשר היהודים יהיו נהנים מאהבת ה' יותר משאר כ"א⁹⁾ אבל רובם של העתיקים ראו בהתנגדות ישראל, כמו הקטאום מן אובדרה, כמאה שנה לפני החשמונאים, דרך חיים מתנגדת לאנושות ולכניסת אורחים¹⁰⁾, והיו סבורים, כמו פוידרוניוס, אשר חי בימות שמעון החשמונאי, שהיהודים הם היחידים מכל העמים, שאין שום יחס ביניהם ובין שאר העמים. מפני, שחושבים את כלם לשונאים¹¹⁾. היהודים הם עם שהתקוטמו לא רק נגד הרומים, כי אם נגד כל האנושות¹²⁾ בזה שהתנגדו, חקי יהודה הם: שלא להראות דרך לנסוע. שאינו שומר אותם (את החקים)¹³⁾ המוסדים הרעים והמתועבים מאריכים ימים רק ע"י רוע ישראל, שלחה יגנאה שאינה שוכבת ננו כל כ"א¹⁴⁾. פומפיוס טרונוס הוא היחיד הרואה בהתנגדות ישראל, יחס נוודי-לשנאה. בצאתו מן ההקדמה, שהיהודים גורשו ממצרים מפחד ההתדבקות של הצרעת, הוא סבור, שהיהודים יראים, שפכת הגריש תעשה אותם לשונאים לשכניהם, לכן החליטו למנוע כל יחס עם נכר. מן החוק הזה שנולד במקרה, עשו כלל דתי¹⁵⁾. אבל סתם נכרי לא שם לב לפרושי יחידים, הוא היה נוכח, כמו רוב חכמי האומות, שהיהודי משנאה לכל העולם סוגר את עצמו מן העולם, הנברי חשב תחת "עברי" "שונא" (ב"ר פס"ט). וספני שיראו היהודים והלכו בארחותיו ונכדלו מהם במאכלות גראו כשונאים (ג' חשמ' ג' ד').

2) Vita Apoll. de Tyana V. 33.
 3) Tacitus Hist. V. 3.
 4) Posidonius: Reinach 56.
 5) Geogr. XXXVII.
 6) Hist. V. 3.
 7) Origines: c. Celsum V. 43.
 8) Reinach 17.
 9) l. c. 56.
 10) Vita Ap. de T. V. 33.
 11) Juvenalis Sat. XIV. 103
 12) Tacitus V. 3.
 13) Iustinus XXXVI. 2.

אל הקהל העברי.

השמועה הרעה על דבר האכרה הגדולה, שאכרה לספרותנו כמות עליה אחד מבחירי עובדיה, הסופר גדל הכשרון יהודה שמיינבערג כבר הגיעה אל כל הקוראים העברים ככל מקום שהם, ותעורר בלכם רגשי צער ואבל על העדרו של כשרון מצוין זה, שלא ישבח בספרותנו לדורות. אולם אל נא ישבתו כל אלה שנהנו, הם וילדיהם, מפרי רוחו, המצויה חלבו ודמו של אותו הסופר, בי שמיינברג זה, שהעשיר את ספרותנו עשר רב, השאיר אחריו לאנחות אלמנה ושלשה בנים בעוני ובחסר כל וכלא משען פרנסה כל שהוא... יזכרו נא הקוראים העברים, הם ובניהם, כל אלו שעבדם שמיינברג עבודה פוריה ורבה-כשרון מהוך דחקות וחולי, — יזכרו נא וישלמו לפחות במקצת את חובם לבני ביתו של המנוח, ולא יהיו אשתו וילדיו של סופר גדול נשכחים ונעזבים כהוך עמם.

יוצא לאור בנויורק בעשרה כרכים גדולים בעזרת חכמים מכל העולם ומכיל מאמרים מדעיים מכל מקצועות היהדות.

יצא לאור הכרך השני.

מחיר כל כרך ע"י "המצפה" תחת 13 כהרים — רק 10 כהרים עם המשלוח מאמריקה מכורך 12.40 כהרים.

כהוצאת "אביב" ורשה.

יצאו לאור ונמצאים למכירה: (1) הילד ספר למוד ראשיה הקריאה העברית (כשיטה הקולית והמכנית).

נרפס בשני צבעים. — מאת א. ליבושיצקי. מחירו 25 ק', עם משלוח 29; בכריכה 30 קאפ'.

(2) עברית בכתב (מתודה חדשה להוראת ראשיה ידיעת השפה ועקרי כללי הדקדוק באותיות הכתב).

— מאת ל. שאצקי. —

מחירו 25 קאפ'; בכריכה 30 קאפ' משלח 4 קאפ'.

(3) כורות העברים היסטוריה מצוירה לבתי ספר ולמהלמים, בלוית 4 מפות גיאוגרפיות).

מאת ש. דובנוב.

החלק הראשון של הספר הזה (עד תקופת פרס) נמצא למכירה ומחירו 60 ק'. משלוח 10 ק'.

כריכה פשוטה 5 ק'. כריכה יפה 10 ק'. כריכה מהודרת 25 ק'. המשלוח בעד אכס' אחד מכורך 14 ק'. מרקאות הפוסטה מתקבלות.

הכתבת לכספים ולהזמנות.

Wyd. „AWIW“, Warszawa Nowolipie Nr. 15,8.

כאוסטריא-אונגריא

L. Fortgang, Kaschau, (Ungarn).

להורות בני ישראל.

הנני מקבל תלמידים גם במקומות אחרים להאריחם בבית ולוהרותם לשון וספרות בכל המקצועות.

M. J. Heilmann, Podgórze Józefińska 24.

Wyd.: { Naffali Hof. S. M. Lazer.

Odowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer. Drukarnia S. L. Deutschera w Podgórze

דיא פיליאלע דער קאיו. קענ. פרוויליג. גאליצישען

אחזיען הופאמהעהענבאנק

אין קראקווא, רינגפלאטץ (עקע דער ברודערנאסע)

האט איינע

פאר שוס-האסע

(איינגאנג פאן דער ברודערנאסע) ערעפאנעט.

ריוועקע געוואהרט אנליהען נעגען רעווערס, ריקצאהלבאר אין וואכענטריכען, מאנאטריכען אדער פיערטעליאדריכען ראטען.

לייזט אויף געלד אויף ווערטפאפיערע זאוי אויף זילבער, גאלד אונד עדעלשטיינע.

ERSTES SPECIAL-HAUS von ECHTEN

GRAMOPHONE-PHONOGRAPHE

Engros & Endetail

JOSEF WECHSLER

KRAKAU und WARSCHAU

in Krakau, Grodgate 71.

ריוועגע אויסוואהל פאן יודישען אונד הערעראישען לאטען. — עכטער קאנצערט-גראמאפאן מיט די מארקע „שרויבענדער ענגעל“ זאממט 10 פלאטמען נור 35 פלארין. ניעמאנד וואל דייעע בעסטע געלעגענהייט פערויימען.

פריווקראנטע עט הויפטפערזויכניססע אויף פער-לאנגען גראטים אונד פראנקא.

Die besten und billigsten Uhren liefert KESSLER'S EXPORTHAUS, KRAKAU.

Prima Ankeruhr s. poss. Kette	K	2.—
Remontoiruhr	"	3.—
Roskopf Patentuhr	"	4.—
Mit Doppelmantel	"	6.80.
Schwarzstahl-Remontoiruhr, offen	"	4.—
Schweizer System Roskopf-Patentuhr	"	5.—
Registrierte Adler-Roskopf-Remontoiruhr	"	7.—
Echte Silber-Remontoiruhr, »Gloria«-Werk	"	8.40.
Doppelmantel-Metalltula-Remontoiruhr	"	10.50.
Echte Silber-Remontoiruhr, System Roskopf-Patent	"	11.—
Mit Doppelmantel	"	13.50.
Konkurrenzwecker	"	2.90.
Doppelglockenwecker (2 Glocken)	"	3.80.

Für jede Uhr wird streng reelle, 3-jährige, schriftliche Garantie geleistet. Postversand per Nachnahme oder Vorausbezahlung.

KEIN RISIKO! UMTAUSCH GESTATTET ODER GELD RETOUR!

Alljährlich werden von mir mehr als 50.000 Stück Uhren zur grössten Zufriedenheit meiner P. T. Kunden versandt.—Preiskurant gratis u. franko.

Avis für Reisende Kaufleute!

בית הבשיל כשר, על צד הוורר טיב אצל מהו' יערב לייב פינהאם וויען II. ליליעברוננאסע 9. נוטע קיבע, רעעלע בעדיענונג, ציווילע פרייווע.

העודה על כשרות מורב הגאון וכו' מהו' שי' פייסט נ"י רב דשיפול. שכת קרש ווירד קיין געלד גענאמען אינד ניכט פריש געקאמט.

תמונות וטפוסים

יצא לאור ספר מאת הסופר החביב הנודע ש ב ח ווא ל האווסקי המכיל שלשים ספורים. מחוות וצוירים מהיי היהודים בגליצא.

מחיר הספר 60 העיער במרקאות, ועם מהשלוח עוד 5 הלר. להשיגו אצל המו"ל: S. L. Deutscher, Buchdruckerei in Podgórze.

למו"ס ראבאט ההגון

מכתבים ללמד

ערכת לי שיטה שלמה ומסוימת להורות תלמידים את השפה העברית מרחוק עפ"י מכתבים. המתלמדים יוכלו לרכוש להם את השפה על נקלה ולכוא בה לידי שלמות בכל מקצועותיה, ברקדוק, בכתיבה, בקריאה וברכור. פרוספקט חנם. מכתב לזוגמא כתר אחד במרקאות.

שבח וואלקאווסקי Krakau, Miodowa 9.

שו"ב.

חתני האברך המופלג בתו"ש החו"ב בחד"ת שכבר הגיע להוראה ויש לו עדים נאמנים מכמה גדולי הרבנים והוא שו"ב מומחה ואומן גדול בעסק שו"ב וגם מטיחסי הדור מכקש משרת שויב. היודע להמציא לו משרה כזאת יקבל שכרו.

Israel Goldmann, Germakówka.

בעוד ימים אחדים תופיע בהוצעת „היער המחוי של החברות הציוניות בכומשאמש" החוברת

דער יודישער קלוב

מאת ציר בית הנבחרים ד"ר היינריך גאבעל.

החוברת תהיה בת 7-8 גליון, מכילה כל הנאומים והאנטרפולציות וההצעות של הצירים היהודים בבית המחוקקים, מעשהו של הקלוב היהודי להעלות ארוכה לעני עמנו על שדה האקנומיה.

בחלק הראשון מאת ליאון וסלר יוספר דברי ימי היהודים באוסטריה ביובל שנים האחרון ותוצאת ההתבוללות.

המחיר הנמוך 30 הלר, אשר קצבנו להחוברת יתן האפשרות לכל יהודי לקנותה. מבקשים אנחנו להודרו ולהומין אצלנו את החוברת הנ"ל. ההזמנות ומשלוח בסף על בתובה

J. L. Schneier, Buczacz.

פחמריאבו

ממכראות אשר בפרוסיה משלח

D. Goldstein, Oświęcim

ביינע בעריהמטע פראקטישע

טשאלענט-אפען

זאלען אין קיין שום יודישע פאמיליע נישט פעהלען. ערשמע אין דער וועלט, אויס מאסיוועם שלאקסערלעך, נאראנטירט 20 יאהר האלטמאר, איינגעפיהרט ביי הונדערטער רכנים וצדיקים. מיט א ביסל האלצקוהילען פרייטאג געהייצט האלטען זיי היץ ביו מוש"ק, אהן רעהרען, אהן א קרימען, קענען איבעראל שטעהן. געגען פיער געפאהר זיבער געשיצט, מיט פערשלוס איבעראל עם אז קיין שום חשש איסור, בהכשר גדול מגאנזי גאליציען, אונגארן ורומעניען. טויענדער פרוואט-דאנקשרייבען. פרייו: 1 אפען פאר 4 טעפף פער 3 ליטער, 2 פאר בשר, 2 פאר חלב (סעפעראטע אכטיילונגען) 11 קראנען; דעטף פער 4 ליטער 12 קר; 1 אפען פאר 6 טעפף פער 2 1/2 ליטער, 2 פאר חלב 4 פאר בשר 12 קר, דעטף פער 3 ליטער 13 קר, פר 3 1/2 ליטער 15 קר, פער 4 ליטער 18 קר. — צו יעדען אפען א געדרוקטע געברויכטאנצויגע. — געגען אנאכע, רעסט פער פאסטנאכנאמע.

Jos. Perlberger, Oefen-Fabrikant Myślenice, (Galizien).